

ΓΙΑ ΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

Προεδρικές Εκλογές 2023

ΑΡΙΣΤΕΡΗ ΠΤΕΡΥΓΑ

Ιούνιος 2022

Περιεχόμενα

1.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
2.	ΚΥΠΡΙΑΚΟ.....	10
2.1	Εισαγωγή	10
2.1.1	Μπροστά στη διχοτόμηση.....	10
2.2	Οι άμεσοι στόχοι της Αριστεράς.....	11
2.2.1	Πάλη για την ομοσπονδιακή λύση και την αποδοχή της πολιτικής ισότητας.....	11
2.2.2	Μία θετική ψήφος για λήψη αποφάσεων	12
2.2.3	Εκ περιτροπής προεδρία	12
2.2.4	Διασταυρούμενη ψήφος.....	12
2.2.5	Επαφές και κοινό πρόγραμμα με την τ/κυπριακή Αριστερά	12
2.2.6	Μορατόριουμ για τις γεωτρήσεις.....	12
2.2.7	Αποδοχή του πλαισίου Γκουτιέρες.....	12
3.	ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	13
3.1	Εισαγωγή	13
3.1.1	Οι ιδιαιτερότητες της κυπριακής οικονομίας: Το κυπριακό "μοντέλο ανάπτυξης"	13
3.1.2	Η χρηματοπιστωτική κρίση 2009-2013, η πανδημία COVID-19 και ο πόλεμος στην Ουκρανία	14
3.2	Οικονομική πολιτική πέρα από τον νεοφιλελευθερισμό και για ένα νέο αναπτυξιακό ρόλο για το κράτος	15
3.2.1	Αναπτυξιακό κράτος.....	16
3.2.2	Οικονομική διαφοροποίηση και παραγωγική ανασυγκρότηση.....	17
3.2.3	Δημοσιονομική πολιτική, φορολογική μεταρρύθμιση, δημόσιες επενδύσεις και δημόσιοι οργανισμοί κοινής ωφελείας.....	18
3.2.4	Τραπεζικός Τομέας.....	19
3.2.5	Κοινωνική συνοχή	20
3.2.6	Πράσινη ανάπτυξη	21
3.3	Ευρωπαϊκή Ένωση, Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, ο τομέας της Ενέργειας και το νέο γεωπολιτικό σκηνικό	22
3.4	Ευρωπαϊκή διάσταση συνεργασίας και αλληλεγγύης για οικονομικό και πολιτικό μετασχηματισμό στην ΕΕ.....	23
4.	ΓΙΑ ΜΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ.....	24
4.1	Εισαγωγή	24
4.2	Ανάχωμα στον φασισμό, τον ρατσισμό, την ξενοφοβία	24
4.3	Αποδοχή και στήριξη διαφορετικότητας, μέριμνα για ευάλωτες ομάδες.....	25
4.3.1	Γυναίκες.....	25
4.3.2	Μετανάστριες/ες, αιτήτριες/ές πολιτικού ασύλου, πρόσφυγες.....	26
4.3.3	Άτομα με αναπηρία.....	26
4.3.4	Κοινότητα ΛΟΑΤΚΙ	27

4.3.5	Μέριμνα και στήριξη σε άλλες ευάλωτες ομάδες και μειονότητες	27
4.4	Στεγαστικό: προγράμματα στήριξης νέων και χαμηλόμισθων στην απόκτηση στέγης	27
4.5	Ανάδειξη του Πολιτισμού και στήριξη των δημιουργών και καλλιτεχνών.....	28
4.6	Στήριξη στον αθλητισμό και τους αθλητές	28
4.7	Με τις προτάσεις της στους πιο πάνω βασικούς τομείς, καθώς και με μια σειρά άλλων μέτρων, όπως	29
5.	ΕΡΓΑΣΙΑΚΑ	30
5.1	Εισαγωγή	30
5.2	Στόχοι άμεσης προτεραιότητας.....	31
5.2.1	Κατοχύρωση των όρων απασχόλησης μέσα από Συλλογικές Συμβάσεις	31
5.2.2	Θέσπιση κατώτατου μισθού.	31
5.2.3	Μείωση ωρών εργασίας στις 35, χωρίς μείωση απολαβών.	31
5.2.4	Πλήρης επαναφορά και καθολική εφαρμογή της ΑΤΑ.	31
5.2.5	Τερματισμός της αγοράς υπηρεσιών	32
5.2.6	Πάταξη του φαινομένου της αδήλωτης εργασίας	32
5.2.7	Πάταξη της εκμετάλλευσης των μεταναστών ως φτηνής εργατικής δύναμης	32
5.2.8	Ρύθμιση της τηλεργασίας	32
5.2.9	Αναβάθμιση του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων	32
5.2.10	Ασφαλές εργασιακό περιβάλλον	32
6.	ΠΑΙΔΕΙΑ-ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	34
6.1	Εισαγωγή	34
6.2	Κύριοι στόχοι της επιδιωκόμενης εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης	35
6.2.1	Για ένα κοσμικό σχολείο	35
6.2.2	Για ένα πραγματικά δημοκρατικό, ανθρώπινο σχολείο για όλους.....	35
6.3	Περί ιδιωτικής εκπαίδευσης	37
7.	ΥΓΕΙΑ	38
7.1	Εισαγωγή	38
7.2	Γενικό Σχέδιο Υγείας.....	38
7.3	Ευρύτερος ανασχεδιασμός/ανάπτυξη του τομέα της Υγείας	39
8.	ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟ	41
8.1	Μετανάστευση.....	41
8.1.1	Οι θέσεις της Αριστεράς.....	42
8.2	Άσυλο	43
8.2.1	Οι θέσεις της Αριστεράς.....	44
8.3	Ευρωπαϊκή Ένωση και Άσυλο	45

9.	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	47
9.1	Εισαγωγή	47
9.2	Για ένα πραγματικά οικολογικό μοντέλο ανάπτυξης.....	48
9.2.1	Δημοκρατική διαχείριση των φυσικών πόρων.....	48
9.2.2	Κοινή δράση Ε/κυπρίων και Τ/κυπρίων	49
9.2.3	Αυστηρός έλεγχος ρύπανσης της θάλασσας και των ακτών.....	49
9.2.4	Υδρογονάνθρακες της Ανατολικής Μεσογείου.....	49
9.2.5	Ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα.....	49
9.2.6	Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας.....	49
9.2.7	Προώθηση οικολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας	49
9.2.8	Κοινωνικοποίηση των δημόσιων μεταφορών.....	50
10.	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ.....	51
10.1	Εισαγωγή.....	51
10.2	Το όραμα της Αριστεράς	52
11.	ΕΥΡΩΠΗ και ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ	54
11.1	Εισαγωγή.....	54
11.2	Η Ευρωπαϊκή πολιτική της Αριστεράς	55

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η κυπριακή κοινωνία βρίσκεται σήμερα μπροστά σε μια πρωτόγνωρη συγκυρία. Το φάσμα της κοινωνικής εξαθλίωσης και η απειλή της οριστικής διχοτόμησης του νησιού δεν είναι πια ένα ακαθόριστο θεωρητικό μέλλον, αποτελούν την καθημερινή πραγματικότητα που βιώνει κάθε Κύπριος εργαζόμενος, κάθε κάτοικος της Κύπρου. Η διαφθορά έχει γίνει τρόπος ζωής για την κυπριακή οικονομική και πολιτική ελίτ με πρωταγωνιστές όλους τους πολιτικούς, οικονομικούς και κοινωνικούς θεσμούς της κυπριακής κοινωνίας. Κανένας πια δεν εμπιστεύεται οποιαδήποτε θεσμική δομή, είτε αυτή είναι η Κυβέρνηση, η Βουλή, η Δικαιοσύνη, η Αστυνομία, η Εκκλησία, ή τα κόμματα και τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Στην κορυφή αυτής της πυραμίδας διαφθοράς και διαπλοκής βρίσκεται ο ίδιος ο πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας, Νίκος Αναστασιάδης, που εμπλέκεται σε μια σειρά αποσκάνδαλα όπως τα "Χρυσά Διαβατήρια" ή το ξέπλυμα χρήματος. Μια εμπλοκή που φαίνεται να βρίσκεται πίσω από την εγκατάλειψη της επιδίωξης για λύση του Κυπριακού και τον εκφυλισμό των συνομιλιών, με αποτέλεσμα το Κυπριακό να οδηγείται σε αδιέξοδο και στη διχοτόμηση.

Στο Κραν Μοντανά χάθηκε μια μοναδική ευκαιρία για μια λύση που θα επανένωνε την Κύπρο σε μια Διζωνική Δικοινοτική Ομοσπονδία. Γι' αυτή την εξέλιξη ευθύνεται αποκλειστικά ο Νίκος Αναστασιάδης. Μπροστά στην ευκαιρία να λυθεί το Κυπριακό με την αποχώρηση των στρατευμάτων κατοχής, την κατάργηση των εγγυήσεων και την επανένωση της Κύπρου, προτίμησε να εισηγηθεί στον Μεβλούτ Τσαβούσογλου λύση δύο κρατών προσβλέποντας να παγώσουν οι συνομιλίες για να βοηθηθεί να κερδίσει τις επόμενες εκλογές. Η αποχώρηση Αναστασιάδη από το Κραν Μοντανά έδωσε στην Τουρκία και την τουρκοκυπριακή Δεξιά τη δυνατότητα να εγκαταλείψουν τη λύση της Ομοσπονδίας και να απαιτούν τη λύση που τους πρότεινε ο Αναστασιάδης, τη λύση δύο κρατών. Τους έδωσε τη δυνατότητα να προχωρήσουν στο άνοιγμα του Βαρωσιού με τρόπο που η περιοχή κινδυνεύει να χαθεί οριστικά για τους Ελληνοκύπριους κατοίκους της, τους έδωσε τη δυνατότητα να διεκδικήσουν με στρατιωτική παρουσία και δράση το μεγαλύτερο μέρος της Κυπριακής Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης. Αυτές οι εξελίξεις, αν δεν αντιστραφούν σύντομα, οδηγούν στην καλύτερη περίπτωση στη διχοτόμηση, με ορατό τον κίνδυνο στρατιωτικής σύρραξης με όλες τις τραγικές συνέπειες που περικλείει. Η Αριστερά είναι υποχρεωμένη να δώσει τον αγώνα για αλλαγή πορείας, για επαναφορά της ελπίδας για λύση και επανένωση της Κύπρου. Ο δρόμος είναι ο προσανατολισμός στην κοινή προσπάθεια Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων για ένα κοινό πρόγραμμα λύσης. Μια τέτοια συμμαχία μπορεί να αποτελέσει ένα πανίσχυρο μέτωπο που να μπορέσει να αλλάξει τα δεδομένα και να φέρει ξανά τη δυνατότητα συμφωνίας και επανένωσης.

Στο οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο, είναι η πρώτη φορά στην Ιστορία της Κυπριακής Δημοκρατίας που τα παιδιά θα ζουν σε χειρότερες συνθήκες από τους γονιούς τους. Η οικονομική κρίση που κορυφώθηκε το 2013 με το κούρεμα και τις πολιτικές λιτότητας του Μνημονίου έρριξε στη φτώχεια και τη δυστυχία δεκάδες χιλιάδες συμπατριώτες μας την ίδια στιγμή που μια μικρή οικονομική και πολιτική ελίτ συσσωρεύει τεράστιες περιουσίες

ληηλατώντας το δημόσιο πλούτο και καταστρέφοντας τις κοινωνικές δομές που με αγώνες και κόπο χτίστηκαν τις προηγούμενες δεκαετίες. Κάτω από το πρόσχημα του "έκσυγχρονισμού" προχώρησαν στην υπονόμευση και τη διάλυση του Συνεργατισμού, την πώληση των κόκκινων δανείων σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, την ιδιωτικοποίηση των λιμανιών της Λεμεσού και της Λάρνακας, της Επιτροπής Σιτηρών και του Κεντρικού Σφαγείου, τη συνεχή προσπάθεια υπονόμευσης και ιδιωτικοποίησης κάθε δημόσιου οργανισμού (ΑΗΚ, CyTA, ΡΙΚ, νοσοκομεία), την επίθεση σε κάθε δράση των εργαζομένων για προστασία των δικαιωμάτων τους και του βιοτικού τους επιπέδου. Αν αυτή η κατάσταση αφεθεί να συνεχίσει την πορεία της, η κυπριακή κοινωνία θα μετατραπεί σε φέουδο αυτής της ελίτ που θα συνεχίσει να καταληστεύει με ολοένα και περισσότερο θράσος τον πλούτο που παράγει η δουλειά των εργαζομένων.

Η απελπιστική οικονομική κατάσταση πλατειών στρωμάτων του κυπριακού λαού έδωσε την ευκαιρία να ξαναβγούν στην επιφάνεια άθλιες ρατσιστικές αντιλήψεις που έχουν στόχο τους μετανάστες και τους αιτητές ασύλου. Η Κυβέρνηση, με επικεφαλής τον υπουργό Εσωτερικών, το ακροδεξιό ΕΛΑΜ, δεξιοί βουλευτές και κοινοτάρχες, ο δεξιός Τύπος και μέσα ενημέρωσης έχουν επιδοθεί σε μια εκστρατεία παραπλάνησης και δημιουργίας κλίματος λυντσαρίσματος για τους ξένους στην Κύπρο και ιδιαίτερα τους φτωχούς μετανάστες ή τους αιτητές ασύλου που προσπαθούν να γλιτώσουν από την κόλαση των πολέμων που μαίνονται σε ολόκληρο τον πλανήτη. Όλοι αυτοί οι υποκριτές που ανέχονται τη διαφθορά και θεωρούν τους εαυτούς τους πολιτισμένους, έχουν εγκαταλείψει κάθε έννοια ανθρωπιάς απέναντι σε ανθρώπους που υποφέρουν τα πάνδεινα και σπρώχνουν τον κυπριακό λαό στην πιο βάρβαρη και απάνθρωπη στάση απέναντι στους ξένους. Η Αριστερά πρέπει να αγωνιστεί με κάθε τρόπο για να διατηρήσει την ανθρωπιά και τον πολιτισμό του κυπριακού λαού, να φερθεί ανθρωπίνα στους συνανθρώπους μας που αναζητούν μια ανθρώπινη επιβίωση σ' αυτό τον τόπο.

Σε αυτό το δυστοπικό σκηνικό η COVID-19 ήλθε να επιτείνει το πρόβλημα. Πριν η Κυβέρνηση Αναστασιάδη συνειδητοποιήσει τη σοβαρότητα της κατάστασης, προσπάθησε να εκμεταλλευτεί την πανδημία κλείνοντας το οδόφραγμα της οδού Λήδρας, πριν ακόμα παρατηρηθούν κρούσματα στην Κύπρο. Όταν εμφανίστηκαν τα πρώτα κρούσματα, η Κυβερνητική αντίδραση ήταν συγχισμένη με αλλοπρόσαλλα διατάγματα που έδειχναν τον πανικό της. Μετά την αρχική σύγχυση, η Κυβέρνηση άρχισε να συστηματοποιεί τα μέτρα με κύρια έμφαση στα αυταρχικά διατάγματα και περιορισμούς σε μια προσπάθεια να καταπνίξει κάθε κριτική για την πολιτική της, τόσο σε σχέση με την πανδημία όσο και σε ό,τι αφορούσε τα σκάνδαλα που αναδύονταν συνεχώς στην επιφάνεια την προηγούμενη περίοδο. Αντί να ενισχύσει τα δημόσια νοσηλευτήρια για να μπορούν να αντεπεξεχθούν στην υγειονομική κρίση, προτίμησε τα εξώδικα πρόστιμα και τα λόκνταουν, τον εκφοβισμό και τις απαγορεύσεις, την επίρριψη ευθυνών στους πολίτες και την προσπάθεια διάλυσης κάθε κοινωνικής επαφής. Ακόμα χειρότερα, η Κυβέρνηση Αναστασιάδη με τις πολιτικές της για την αντιμετώπιση της πανδημίας, δημιούργησε τις συνθήκες για ξετσίπωτη κερδοσκοπία από ένα μικρό αριθμό εταιρειών μέσα από ύποπτες διαδικασίες προσφορών για την προμήθεια προστατευτικών μέσων και τη διενέργεια εργαστηριακών τεστ.

Είναι φανερό ότι η Κύπρος δεν μπορεί να αντέξει ακόμα μια πενταετία διακυβέρνησης από τη Δεξιά, χωρίς καταστροφικές εξελίξεις σε όλους τους τομείς. Η Αριστερά πρέπει να βρει τους δρόμους για μια νικηφόρα πορεία για τις εκλογές του 2023, για να μπορέσει να φέρει στην εξουσία μια κυβέρνηση με διαφορετική ατζέντα από την Κυβέρνηση Αναστασιάδη. Μια κυβέρνηση που θα προχωρήσει με τόλμη για τη λύση του Κυπριακού, που θα σταματήσει την υποκρισία και θα δεχτεί πραγματικά την πολιτική ισότητα των Τουρκοκυπρίων για να μπορέσει να γίνει δυνατή η επανένωση της Κύπρου. Μια κυβέρνηση που θα βάλει τέρμα στη διαπλοκή και τη διαφθορά και θα δώσει στον κόσμο ξανά την ελπίδα για μια καλύτερη ζωή. Μια κυβέρνηση που θα προστατέψει τους αδύνατους από την επιβουλή των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και την εκποίηση των σπιτιών τους. Μια κυβέρνηση που θα ξαναδώσει τη δύναμη στο λαό να καθορίζει το μέλλον του.

Είναι απογοητευτικό γιατί σε τόσο κρίσιμες συνθήκες η Αριστερά δεν μπόρεσε στις τελευταίες εκλογές να πάρει τα ποσοστά που θα έστελλαν το μήνυμα σε όλους πως οι μέρες της Δεξιάς ήταν μετρημένες. Μέρος των αιτιών της αποτυχίας της Αριστεράς είναι η συμμετοχή και δικών της στελεχών σε οικονομικά σκάνδαλα, που έδωσε την ευκαιρία στη Δεξιά να περάσει το μήνυμα ότι "είναι όλοι οι ίδιοι". Κυρίως όμως είναι η αποτυχία της να διαμορφώσει ένα πρόγραμμα πολιτικής που να συνεπάρεται τον κόσμο και να τον κινητοποιήσει για την επιτυχία των στόχων της. Ένα τέτοιο πρόγραμμα χρειάζεται σήμερα, ένα πρόγραμμα που να αποτελέσει το εφελτήριο για μια πορεία προς το λαό, μια πορεία που θα μπορέσει να μεταφραστεί σε εκλογική νίκη το 2023.

Η εξεύρεση κατάλληλου υποψήφιου για τις προεδρικές εκλογές πρέπει να γίνει μέσα από αυτή την πορεία. Ο "κατάλληλος υποψήφιος" δεν μπορεί να βρεθεί μέσα από παρασκηνιακά παζάρια για συμφωνία ανάμεσα σε αμφισβητημένες ηγεσίες κομμάτων που δεν έχουν πολλά να προσφέρουν στον κυπριακό λαό και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει. Ο υποψήφιος της Αριστεράς πρέπει πρώτα να εμπνέει τον κόσμο της Αριστεράς για να συμμετάσχει στην εκλογική εκστρατεία και να μη μείνει απογοητευμένος στο σπίτι του αφήνοντας το πεδίο βορά στα γεράκια της Δεξιάς. Ο υποψήφιος της Αριστεράς πρέπει να είναι σε θέση να αρθρώσει λόγο που να απευθύνεται στις ευρύτερες μάζες των χαμηλών και μεσαίων στρωμάτων αλλά και να ανταποκρίνεται στις επιθυμίες και τα οράματα του κόσμου της Αριστεράς. Μόνο όταν ένα πρόγραμμα απλό, κατανοητό και άμεσα συνδεδεμένο με τα προβλήματα της κοινωνίας και τις λύσεις τους συνδυαστεί με έναν υποψήφιο που μπορεί να τα εκφράσει και να πείσει πως η Κυβέρνησή του θα φέρει σε πέρας τις υποσχέσεις της είναι δυνατό να ξεπεραστούν οι σημερινές δυσκολίες και να υπάρξει μια νικηφόρα πορεία προς τις εκλογές.

Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια, η Αριστερή Πτέρυγα έχει επεξεργαστεί αυτό το σχέδιο προγράμματος για τις Εκλογές του 2023 και το θέτει ως τη δική της συνεισφορά στη συζήτηση που χρειάζεται για τη διαμόρφωση των θέσεων της Αριστεράς στην προεκλογική εκστρατεία. Αναμένουμε, από όσους θέλουν να συμβάλουν στον αγώνα για την απαλλαγή της Κύπρου από την Προεδρία Αναστασιάδη και των επίδοξων διαδόχων του, να εμπλακούν στη συζήτηση για να δημιουργηθούν οι συνθήκες για συνολική συστράτευση που να φέρει μια νέα κυβέρνηση, με την Αριστερά να αποτελεί αποτελεσματικό κομμάτι της.

Είναι πρόδηλο ότι αυτή τη στιγμή δεν υπάρχει πρόθεση ή δυνατότητα για πολιτική της Αριστεράς που να στοχεύει άμεσα σε σοσιαλιστικό μετασχηματισμό της κοινωνίας. Το πρόγραμμα που προτείνεται δεν συνιστά σοσιαλιστική αλλαγή. Αποτελείται από μια σειρά πολιτικών και μέτρων που στόχο έχουν:

- Την ανακοπή της πορείας προς τη διχοτόμηση και την επιστροφή στην προσπάθεια λύσης του Κυπριακού
- Την προστασία του βιοτικού επιπέδου των εργαζομένων και την οικονομική ανάπτυξη με τρόπο που να ευνοείται η μεγάλη πλειονότητα του πληθυσμού και όχι μόνο τα οικονομικά συμφέροντα της οικονομικής ελίτ
- Την αντιμετώπιση της διαπλοκής και της διαφθοράς μέσα από διαφανείς διαδικασίες και αποφασιστικά μέτρα τιμωρίας των ενόχων
- Την προστασία του δημόσιου πλούτου και την ανακοπή της πορείας των ιδιωτικοποιήσεων και της δημιουργίας ιδιωτικών μονοπωλίων στη θέση των κρατικών
- Την προστασία των μεταναστών και των αιτητών ασύλου από την αναληθσία της Δεξιάς και την επίθεση που δέχονται από την ακροδεξιά και τους εθνικιστές
- Τη μεταρρύθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος για ένα κοσμικό, ανθρώπινο και ποιοτικό σχολείο για όλους, χωρίς διακρίσεις, απαλλαγμένο από εθνικισμό και ρατσισμό, με σεβασμό στη διαφορετικότητα και την πολυπολιτισμικότητα
- Τη διαφύλαξη και βελτίωση του Γενικού Σχεδίου Υγείας και την ένταξή του σ' έναν ευρύτερο σχεδιασμό που θα μετατρέπει τον τομέα της Υγείας σε πυλώνα πολύπλευρης κοινωνικής ανάπτυξης
- Την προστασία του περιβάλλοντος από τη στυγνή, άναρχη και μη βιώσιμη εκμετάλλευσή του και, σε συνεργασία με τους Τ/Κύπριους, την περιβαλλοντική ανάκαμψη προς όφελος και της ποιότητας της ανθρώπινης ζωής.

Το γεγονός ότι το εκλογικό πρόγραμμα δεν αποτελεί πρόγραμμα σοσιαλιστικής αλλαγής δεν σημαίνει πως ο σοσιαλισμός είναι πέρα από τις σημερινές δυνατότητες. Ωστόσο, η Κύπρος δεν έχει από μόνη της ούτε τις δυνάμεις ούτε τις δυνατότητες να προχωρήσει στη σοσιαλιστική αλλαγή. Αυτές οι δυνατότητες όμως υπάρχουν σήμερα σε ευρωπαϊκό και σε παγκόσμιο επίπεδο. Ο σημερινός καπιταλισμός βρίσκεται σε συνθήκες αποσύνθεσης και η νέα κοινωνία έχει ωριμάσει μέσα στα σπλάχνα του. Η μεγάλη κοινωνική αλλαγή είναι πολύ πιο κοντά απ' ό,τι φανταζόμαστε. Θα γίνει όμως σε ευρωπαϊκό ή παγκόσμιο επίπεδο και η κυπριακή Αριστερά πρέπει να προετοιμάζεται για το δικό της ρόλο σ' αυτό τον αγώνα. Σε αυτά τα πλαίσια, η κυπριακή Αριστερά θα συμμετέχει πλήρως στους αγώνες της ευρωπαϊκής Αριστεράς, και θα επιδιώξει τη διαμόρφωση ενός προγράμματος πανευρωπαϊκών πολιτικών για κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές αλλαγές που να οδηγούν σε σύσφιξη των δεσμών ανάμεσα στους λαούς της Ευρώπης και τη δημιουργία κοινού ευρωπαϊκού οράματος για μια σοσιαλιστική Ευρώπη.

Ουκρανία

Η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία ανοίγει ένα νέο κεφάλαιο στην Ιστορία του παγκόσμιου καπιταλισμού. Την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης ακολούθησε η μεγαλύτερη καταλήστευση εθνικού πλούτου που γνώρισε ποτέ η ανθρωπότητα. Οι νέοι «ολιγάρχες», στην πλειονότητά τους αξιωματούχοι του παλιού καθεστώτος, οικειοποιήθηκαν τον πλούτο των λαών, οδηγώντας τις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης στο χάος ενός γκανγκστερικού καπιταλισμού που καταβράθρωσε το βιοτικό επίπεδο των λαών και κλυδωνιζόταν από συνεχή αστάθεια. Στη Ρωσία, ο Βλαντίμιρ Πούτιν, παίρνοντας το ρόλο του Βοναπάρτη του ρωσικού καπιταλισμού, επέβαλε ένα αυταρχικό καθεστώς που κατάφερε ως ένα βαθμό να επιβάλει κάποια σταθερότητα, να πετύχει μια πορεία ανάπτυξης στην οικονομία βασισμένη στα πλούσια αποθέματα ορυκτού πλούτου και ιδιαίτερα ενεργειακών πηγών, και να ξαναφέρει τη χώρα στη διεθνή πολιτική σκηνή ως μια υπερδύναμη. Αυτό του έδωσε το κύρος στο εσωτερικό για να επιβάλει μια αυταρχική διακυβέρνηση και τη δυνατότητα να καταπνίξει κάθε ουσιαστική αντιπολίτευση.

Στο εξωτερικό, ο ρωσικός καπιταλισμός αναπόφευκτα βρέθηκε σε σύγκρουση με τις μεγάλες καπιταλιστικές δυνάμεις της Δύσης. Όσο η οικονομία των δυτικών χωρών μπορούσε να αναπτύσσεται και να ευημερεί, η Ρωσία αποτελούσε ένα απλό συνεταιίρο στο μοίρασμα του παγκόσμιου πλούτου. Η οικονομική κρίση που άρχισε το 2008 και ακόμα συνεχίζεται ανάτρεψε αυτή την τάξη πραγμάτων και έφερε τη Ρωσία σε άμεση αντιπαράθεση με τις χώρες της Δύσης, όπως έγινε και με την περίπτωση της Κίνας. Σε αυτή την αντιπαράθεση η Ουκρανία, όπως και η Γεωργία και άλλες πρώην σοβιετικές χώρες, αποτελούν το πεδίο σύγκρουσης των ρωσικών μονοπωλίων με τα αμερικανικά και γενικότερα τα δυτικά μονοπώλια για το ξαναμοίρασμα του παγκόσμιου πλούτου.

Η Αριστερά καταδικάζει ανεπιφύλακτα την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία. Τάσσεται ανεπιφύλακτα υπέρ του δικαιώματος του ουκρανικού λαού να καθορίζει την τύχη του σε συνθήκες ειρήνης. Αυτό όμως δεν μπορεί να γίνει σε συνεργασία με τους φασίστες ή τους Ουκρανούς και Δυτικούς ολιγάρχες που βρήκαν την ευκαιρία να οικειοποιηθούν τον αγώνα του ουκρανικού λαού. Ο αγώνας ενάντια στη ρωσική εισβολή είναι ταυτόχρονα και αγώνας ενάντια στην υποτέλεια στις ΗΠΑ και το ΝΑΤΟ, ενάντια στους φασίστες του Τάγματος Αζόφ και τους άλλους ακροδεξιούς σχηματισμούς που καταδυναστεύουν την Ουκρανία.

Η Αριστερά υποστηρίζει:

- Άμεση κατάπαυση του πυρός και συνομιλίες για την αποχώρηση των ρωσικών στρατευμάτων
- Αναγνώριση της ουσιαστικής ανεξαρτησίας της Ουκρανίας στα πλαίσια της ουδετερότητας με την εγγύηση της Αμερικής, της Ευρώπης και της Ρωσίας
- Αυτονομία στις αποσχισθείσες ρωσόφωνες επαρχίες
- Χρηματοδότηση της ανοικοδόμησης της Ουκρανίας από τη Ρωσία, την Αμερική και την Ευρώπη.

2. ΚΥΠΡΙΑΚΟ

2.1 Εισαγωγή

Από το '60 με την ανακήρυξη της Κυπριακής Δημοκρατίας η Εθναρχία μαζί με τη Δεξιά έκαναν τα πάντα για να υπονομεύσουν τη νεοσύστατη δημοκρατία, μη αποδεχόμενες στην ουσία την ισότιμη συμμετοχή σε αυτή των Τουρκοκυπρίων. Πρώτα με την πρόταση για αλλαγή του Συντάγματος με τα 13 σημεία και μετά με τις διακοινοτικές συγκρούσεις, έσπρωξαν τους Τ/κύπριους στην απομόνωση και στους θύλακες και τους απέκοψαν από κάθε συμμετοχή στα θεσμικά όργανα του νεοσύστατου κράτους.

Μετά το '74 και για τρεις δεκαετίες παρουσιάζονταν η Δεξιά και η πολιτική ελίτ των Ελληνοκυπρίων σαν οι υπέρμαχοι της λύσης και της επανένωσης, κρύβοντας τις πραγματικές τους προθέσεις πίσω από τη διαχρονική αδιαλλαξία του Ντενκτάς για οποιαδήποτε λύση που θα επανένωνε το νησί.

Με την εξέγερση των Τ/κυπρίων το 2003, την εκδίωξη του Ντενκτάς από την εξουσία και με το 65% των Τ/κυπρίων να ψηφίζει υπέρ του σχεδίου Ανάν και της λύσης φάνηκε και η γύμνια της ε/κυπριακής ελίτ. Την τρώμαζε η ιδέα της επανένωσης και της αποδοχής της πολιτικής ισότητας, η ιδέα του διαμοιρασμού της εξουσίας και το τέλος της μονοπώλησης του κράτους και των προνομίων του.

2.1.1 Μπροστά στη διχοτόμηση

Από το δημοψήφισμα του 2004 και μέχρι την εκλογή του Ακιντζί στην προεδρία των Τ/κυπρίων το '15, καμιά σοβαρή προσπάθεια δεν έγινε από την πλευρά της ε/κυπριακής ηγεσίας που να φέρνει τα πράγματα πιο κοντά στη λύση.

Η εκλογή του Ακιντζί δημιούργησε μια νέα δυναμική στην κατεύθυνση της λύσης που συμπαρέσυρε σε κάποιο στάδιο και τον Αναστασιάδη. Η κορύφωση αυτής της δυναμικής ήταν η διάσκεψη στο Κραν Μοντανά.

Ο Αναστασιάδης όμως, όταν βρέθηκε μπροστά στη δυνατότητα για λύση, εγκατέλειψε τη διάσκεψη στο Μοντ Πελεράν, παρότι πήρε στα χέρια του χάρτη στο εδαφικό, πράγμα που ήταν μέσα στα πλαίσια των ε/κυπριακών διεκδικήσεων. Εγκατέλειψε μετά και τη διάσκεψη στο Κραν Μοντανά, παρά το ότι η τουρκική Κυβέρνηση δέχτηκε για πρώτη φορά την κατάργηση της συνθήκης εγγυήσεων και του δικαιώματός της για μονομερή επέμβαση, πράγμα που επέφερε τεράστιο πλήγμα στις προσπάθειες για λύση.

Όλη την επόμενη περίοδο ο Αναστασιάδης αρνήθηκε να έχει συνάντηση με τον Ακιντζί. Με τη συνολική πολιτική του υπόσκαπτε όλα όσα είχαν συμφωνηθεί μέχρι τότε και ταυτόχρονα φλέρταρε με την ιδέα για δύο κράτη. Ήταν η περίοδος που τα "χρυσά" διαβατήρια απέφεραν πακτωλό εκατομμυρίων στον ίδιο, στο Υπουργικό του Συμβούλιο και στον κύκλο γύρω από αυτούς.

Μαζί με τις δυνατότητες συνολικής λύσης, σήμερα χάνεται και η Αμμόχωστος, θύμα και αυτή της χάραξης συνειδητής πορείας προς τη διχοτόμηση, καθώς η μη λύση δεν πρόκειται να αποτελέσει συνέχεια του στάτους κβο.

Η παγκόσμια οικονομική κρίση, οι χωρίς προηγούμενο εντάσεις μεταξύ Δυτικών και Ρωσίας, με αποκρούφωμα τον πόλεμο στην Ουκρανία, όπως και μεταξύ ΗΠΑ και Κίνας, η καθαρή πια απειλή για πολεμική σύγκρουση μεταξύ των υπερδυνάμεων, η χωρίς προηγούμενο αστάθεια στη Μέση Ανατολή και τον Αραβικό Κόσμο, στο ίδιο το Ισραήλ και στην ίδια την Τουρκία, τοποθετούν και την Κύπρο στο μάτι του κυκλώνα.

Ακόμα και στις πιο ευνοϊκές συνθήκες για επίτευξη λύσης του Κυπριακού, όπως ήταν εκείνες του 2004 με την παγκόσμια οικονομία σε τροχιά ανάπτυξης και την εξέγερση των Τ/κυπρίων να ανατρέπει το ντενκτασικό καθεστώς, υπήρξαν πανίσχυρες δυνάμεις που υπόσκαψαν την προοπτική της λύσης. Η ελληνοκυπριακή Εκκλησία με τα τεράστια οικονομικά συμφέροντά της, το πανίσχυρο λόμπι των ξενοδόχων και άλλων κομματιών της αστικής τάξης, ο κρατικός μηχανισμός με ριζωμένη σε αυτόν την ιδεολογία του εθνικού κράτους των Ε/κυπρίων, έπαιξαν ένα τεράστιο ρόλο στην αποτροπή της λύσης.

Αν όμως τότε, κάτω από τις πιο ευνοϊκές δυνατές συνθήκες, δεν επιτεύχθηκε ο στόχος της επανένωσης, σήμερα, σε ένα εντελώς διαφορετικό τοπικό και παγκόσμιο πλαίσιο, μέσα σε ριζικά αναβαθμισμένους τοπικούς και διεθνείς ανταγωνισμούς, η επίτευξη λύσης μέσα από τις προηγούμενες μεθόδους καθίσταται ολοένα και πιο δύσκολη.

Η λύση σήμερα μπορεί να αποτελέσει εφικτή δυνατότητα μέσα από τη μετατροπή των αντιπάλων στρατοπέδων από εθνικά σε πολιτικά. Μπορεί να επιτευχθεί μόνο με την κοινή και στοχευμένη πάλη των δυνάμεων της λύσης, και στις δύο πλευρές των οδοφραγμάτων, ενάντια στις εκατέρωθεν δυνάμεις που όχι μόνο την υπονομεύουν αλλά και προκρίνουν και μεθοδεύουν τη διχοτόμηση.

2.2 Οι άμεσοι στόχοι της Αριστεράς

2.2.1 Πάλη για την ομοσπονδιακή λύση και την αποδοχή της πολιτικής ισότητας

Η πολιτική ισότητα αποτελεί το κεντρικό σημείο της ομοσπονδιακής λύσης και πρέπει να γίνει η πιο ενεργή και πλατιά δυνατή προσπάθεια ενημέρωσης του λαού για την ουσία της.

Οι αντίπαλοί της υποστηρίζουν ότι σε μια ομοσπονδιακή λύση η μειοψηφία εξισώνεται με την πλειοψηφία και καταργείται το δημοκρατικό δικαίωμα ένας άνθρωπος - μία ψήφος, αποσιωπώντας το γεγονός ότι δεκάδες ομοσπονδιακά πολιτεύματα, από την Γερμανία μέχρι τις σκανδιναβικές χώρες και μέχρι τις ίδιες τις ΗΠΑ, λειτουργούν στη βάση της πολιτικής ισότητας. Στην ίδια την Ευρωπαϊκή Ένωση η Κύπρος των 800 περίπου χιλιάδων μπορεί να ασκήσει το δικαίωμα του βέτο σε αποφάσεις κρατών με πληθυσμό δεκάδες εκατομμύρια. Στην ίδια την Ευρωβουλή η Κύπρος αντιπροσωπεύεται με αριθμό βουλευτών δυσανάλογα μεγάλο σε σχέση με τις μεγάλες χώρες.

2.2.2 Μία θετική ψήφος για λήψη αποφάσεων

Η απαίτηση να υπάρχει μία τουλάχιστον θετική τ/κυπριακή ψήφος για τη λήψη αποφάσεων σε νομοθετικά και εκτελεστικά όργανα είναι άμεσα συνυφασμένη με την ομοσπονδιακή λειτουργία και την πολιτική ισότητα. Δεν νοείται ομοσπονδία στην οποία η μία κοινότητα επιβάλλει τις θέσεις της στην άλλη.

2.2.3 Εκ περιτροπής προεδρία.

Όταν στην ίδια την ΕΕ η Κύπρος έχει το δικαίωμα της εκ περιτροπής Προεδρίας, δεν μπορεί να θεωρείται από τον ε/κυπριακό εθνικισμό σαν απαράδεκτη υποχώρηση απέναντι στους Τ/κύπριους η αποδοχή αυτού του δικαιώματος.

2.2.4 Διασταυρούμενη ψήφος.

Ακόμα πιο λειτουργική θα καθιστά την ομοσπονδία στην Κύπρο η διασταυρούμενη ψήφος (που ήταν και στις συγκλίσεις Χριστόφια - Ταλάτ), που θα δίνει τη δυνατότητα στους ψηφοφόρους της κάθε κοινότητας να επηρεάζουν το αποτέλεσμα των εκλογών στην άλλη κοινότητα, επιτρέποντας έτσι την ανάδειξη δυνάμεων που στηρίζουν και εργάζονται για τη συνεννόηση και τη συνεργασία.

2.2.5 Επαφές και κοινό πρόγραμμα με την τ/κυπριακή Αριστερά

Οι τελευταίες εκλογές στην τουρκοκυπριακή κοινότητα ανέδειξαν πρώτο το Κόμμα της Εθνικής Ενότητας του οποίου ηγείται ο Τατάρ. Ο κύριος παράγοντας για αυτή την εξέλιξη είναι η απογοήτευση των Τ/κυπρίων σε σχέση με τις δυνατότητες επίτευξης λύσης. Παρόλο που το αριστερό Τουρκικό Ρεπουμπλικανικό Κόμμα εξήλθε των εκλογών με σημαντικά ενισχυμένα ποσοστά, η υπόλοιπη Αριστερά κατέγραψε σημαντική υποχώρηση και δεν μπήκε καν στη Βουλή. Οι Ε/κύπριοι εθνικιστές και αρνητές της λύσης έχουν τεράστιο μερίδιο ευθύνης στο ότι ήρθαν ξανά στην εξουσία της τ/κυπριακής κοινότητας οι ομογάλακτοί τους.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες ο ρόλος της Αριστεράς στη διατήρηση της προοπτικής της λύσης και στην τ/κυπριακή κοινότητα αποκτά ακόμα πιο μεγάλη σημασία.

Οι επαφές με το Τούρκικο Ρεπουμπλικανικό Κόμμα αλλά και με τα άλλα αριστερά κόμματα των Τουρκοκυπρίων πρέπει να είναι βασική προτεραιότητα.

2.2.6 Μορατόριουμ για τις γεωτρήσεις.

Ένα μορατόριουμ για τις γεωτρήσεις και η ξεκάθαρη συμφωνία ότι όλος ο υποθαλάσσιος πλούτος αποτελεί ιδιοκτησία και των δύο κοινοτήτων συνιστά άμεση προτεραιότητα.

2.2.7 Αποδοχή του πλαισίου Γκουτιέρες.

Πάνω από όλα όμως, κύριος στόχος αυτών των επαφών πρέπει να είναι η κατάληξη σε συμφωνία στα έξι σημεία του εγγράφου Γκουτιέρες και η παρουσίασή της μπροστά και στις δύο κοινότητες. Κάτι που θα αποδείκνυε ότι η λύση είναι εδώ και θα κινητοποιούσε και τις δύο κοινότητες για τη στήριξή της.

3. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

3.1 Εισαγωγή

Η κυπριακή οικονομία, μετά την κρίση της πανδημίας COVID-19 και τον πόλεμο στην Ουκρανία, βρίσκεται πλέον σε οριακό σημείο και η μελλοντική της πορεία και προοπτικές ανάπτυξης θα εξαρτηθούν σε καθοριστικό βαθμό και από τις διεθνείς εξελίξεις στο οικονομικό και πολιτικό σκηνικό αλλά και από το πλαίσιο οικονομικής πολιτικής και θεσμικών αλλαγών που θα διαμορφωθεί στην Κύπρο σε αυτή την κρίσιμη συγκυρία. Οι δραματικές γεωπολιτικές εξελίξεις στο μέτωπο Ρωσίας - Ουκρανίας και οι ευρύτερες παγκόσμιες προεκτάσεις οι οποίες διαμορφώνονται έχουν τεράστιες οικονομικές επιπτώσεις και έχουν επιδεινώσει το ήδη αρνητικό περιβάλλον μετά την παγκόσμια υγειονομική κρίση COVID-19. Οι πληθωριστικές τάσεις, οι οποίες αποτελούν μια νέα μορφή λιτότητας, οι μεγάλες αναταράξεις όσον αφορά στην προμήθεια και τις τιμές στον ενεργειακό τομέα, οι ελλείψεις οι οποίες παρατηρούνται στις παγκόσμιες αλυσίδες τροφοδοσίας όπως για παράδειγμα στα σιτηρά και σε άλλα βασικά αγαθά, οι μεγάλες μεταναστευτικές ροές και η αβεβαιότητα στον τουριστικό τομέα είναι μόνο μερικές από τις εκφάνσεις του νέου παγκόσμιου οικονομικού σκηνικού. Μέσα σε αυτές τις συνθήκες η κυπριακή Αριστερά πρέπει να διαμορφώσει ένα εναλλακτικό πρόγραμμα οικονομικής πολιτικής για μια νέα αναπτυξιακή πορεία λαμβάνοντας υπόψη το διεθνές οικονομικό περιβάλλον και το πλαίσιο πολιτικής της ΕΕ, καθώς και τις ιδιομορφίες της οικονομικής ανάπτυξης στην Κύπρο, τον ρόλο του κράτους και τα διαρθρωτικά προβλήματα τα οποία έχουν συσσωρευθεί στα πλαίσια του "κυπριακού μοντέλου ανάπτυξης".

3.1.1 Οι ιδιαιτερότητες της κυπριακής οικονομίας: Το κυπριακό "μοντέλο ανάπτυξης"

Η μορφή ανάπτυξης της κυπριακής οικονομίας τις τελευταίες δεκαετίες έχει σταδιακά διαμορφώσει τα χαρακτηριστικά και τις ιδιομορφίες οι οποίες συναποτελούν το κυπριακό "μοντέλο ανάπτυξης". Βασικό χαρακτηριστικό αυτής της πορείας ήταν ο περιορισμένος ρόλος του κράτους όσον αφορά στην ικανότητα στρατηγικού σχεδιασμού για την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων και τη διαμόρφωση πλαισίου βιώσιμης ανάπτυξης. Πρωτεύοντα ρόλο είχαν οι "δυνάμεις της αγοράς" και οι πολιτικές και κανονισμοί που επιβλήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η αλλαγή πολιτικής, σε σημαντικές συγκυρίες, είχε ως αποτέλεσμα την ενδυνάμωση των αρνητικών χαρακτηριστικών της πορείας ανάπτυξης, όπως η μείωση της εταιρικής φορολογίας με επιδίωξη την έλκυση εταιρειών για σκοπούς "φορολογικού προγραμματισμού" και πιο πρόσφατα η πολιτική του "Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος".

Μια δεύτερη συνεχής τάση της πορείας της κυπριακής οικονομίας τις τελευταίες δεκαετίες, ήταν η φθίνουσα πορεία του βιομηχανικού τομέα όσον αφορά στη συνεισφορά του στο ΑΕΠ, αλλά και στην απασχόληση. Ενώ στις αρχές της δεκαετίας του 1980 η συμβολή της μεταποίησης στην Κύπρο ήταν στο 18% του ΑΕΠ, οι πιο πρόσφατοι δείκτες δείχνουν πτώση κάτω από 6% και μια από τις τελευταίες θέσεις σε σύγκριση με άλλες χώρες της ΕΕ.

Παρόμοιες συνθήκες φθίνουσας πορείας παρατηρούνται και στον γεωργικό/αγροτικό τομέα, με σημαντικές επιπτώσεις όσον αφορά στη διασύνδεση με τη βιομηχανία, τη διατροφική αυτονομία, τη συμβολή στο ισοζύγιο πληρωμών και την περιφερειακή ανάπτυξη, όπου περιοχές της υπαίθρου οι οποίες δυνητικά θα μπορούσαν να έχουν ένα σύγχρονο και παραγωγικό τομέα χαρακτηρίζονται με υψηλά επίπεδα μετανάστευσης προς αστικές περιοχές και υπο-ανάπτυξη. Η συμβολή του γεωργικού τομέα στο ΑΕΠ είναι λιγότερη από 2% και στη συνολική απασχόληση 3,2%.

Μια τρίτη τάση και βασική πτυχή του κυπριακού καπιταλιστικού μοντέλου ανάπτυξης η οποία ακολουθεί τις διεθνείς εξελίξεις σε αυτόν τον τομέα, αφορά στην άνοδο και επικυριαρχία του τραπεζικού τομέα. Στην Κύπρο αυτή η διαδικασία, η οποία περιγράφεται ως "χρηματοπιστωτικοποίηση", αρχίζει με τη φιλελευθεροποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα στα πλαίσια της εναρμόνισης με την ΕΕ και βρίσκει αρνητική έκφραση, πρώτα με την κρίση του Χρηματιστηρίου και ακολούθως στην υπέρμετρη και μη βιώσιμη επέκταση του τραπεζικού τομέα, η οποία συνδέθηκε με τη μεγάλη φούσκα των ακινήτων και των κατασκευών και κατέληξε στην οικονομική κρίση του 2009-2013 ως απόρροια της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης του 2008, οι επιπτώσεις της οποίας ταλανίζουν την κυπριακή οικονομία και κοινωνία μέχρι και σήμερα.

Η πιο αρνητική τάση που χαρακτηρίζει το κυπριακό "μοντέλο ανάπτυξης" αφορά στην ανάπτυξη δραστηριοτήτων, μετά από αποφάσεις του κράτους και του πολιτικού συστήματος γενικότερα, κυρίως χρηματοπιστωτικού χαρακτήρα, που προάγουν τη διαφθορά και τις παράνομες δραστηριότητες και συναλλαγές και έχουν ως αποτέλεσμα την πιο στρεβλή ανάπτυξη του καπιταλισμού στη Κύπρο. Αυτή η πορεία αρχίζει από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, με τη μείωση του εταιρικού φόρου στις υπεράκτιες εταιρείες στο 10% σε σύγκριση με 28% που ίσχυε για ντόπιες εταιρείες, με σκοπό την έλκυση εταιρειών και μετατροπής της Κύπρου σε φορολογικό παράδεισο. Αυτή η "παρασιτική" μορφή ανάπτυξης και η προώθηση και επέκταση οικονομικών δραστηριοτήτων οι οποίες δεν προσφέρουν στην ενίσχυση της παραγωγικής βάσης της οικονομίας αλλά είχαν μεγάλες αρνητικές οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες, συνεχίστηκαν και μετά την κρίση 2009-2013. Το σκάνδαλο της βιομηχανίας πώλησης "χρυσών διαβατηρίων" αποτελεί την πιο πρόσφατη και πιο ακραία έκφραση αυτής της μορφής ανάπτυξης.

3.1.2 Η χρηματοπιστωτική κρίση 2009-2013, η πανδημία COVID-19 και ο πόλεμος στην Ουκρανία

Η υπερτροφική ανάπτυξη του τραπεζικού τομέα, η επικυριαρχία και πολιτική του επιρροή και τα χαρακτηριστικά της χρηματοπιστωτικοποίησης, είχαν ως αναπόφευκτο αποτέλεσμα την κατάρρευση της κυπριακής οικονομίας το 2009-2013 μετά το ξέσπασμα της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης. Οι πολιτικές που ακολούθησαν την οικονομική κρίση και είχαν επιβληθεί από την ΕΕ στα πλαίσια της νεοφιλελεύθερης ιδεολογίας και πρακτικής (πολιτικές λιτότητας, ιδιωτικοποιήσεις, μείωση μισθών και κοινωνικών παροχών, απορρύθμιση εργασιακών σχέσεων, στήριξη του τραπεζικού τομέα, πώληση δανείων σε επενδυτικά ταμεία, εκποιήσεις κ.λπ.) είχαν ως αποτέλεσμα τη μείωση των μισθών, την αύξηση των οικονομικών ανισοτήτων, τη μείωση των κοινωνικών παροχών και την αύξηση του κινδύνου φτωχοποίησης. Η οικονομική ανάπτυξη που παρατηρήθηκε στην περίοδο

2014-2019 βασίστηκε κυρίως στην αύξηση των τουριστικών αφίξεων, η οποία ακολούθησε τις διεθνείς τάσεις στον τουρισμό και στην εισροή κεφαλαίων και στην αυξημένη δραστηριότητα στον τομέα των κατασκευών ως αποτέλεσμα του "Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος" και του σκανδάλου των "χρυσών διαβατηρίων". Αυτή η περίοδος ανάπτυξης ήταν εντελώς πρόσκαιρη και ευκαιριακή και αποτελεί μian ακραία έκφανση κρατικής πολιτικής που προωθεί τη διαφθορά και συγκεκριμένα ιδιωτικά συμφέροντα και δεν μπορούσε παρά να καταρρεύσει μετά τις δημοσιογραφικές αποκαλύψεις και την παρέμβαση της ΕΕ.

Η οικονομική κρίση ως αποτέλεσμα της πανδημίας COVID-19 ανέδειξε σε μεγαλύτερο βαθμό τις διαρθρωτικές αδυναμίες της κυπριακής οικονομίας και έγινε ακόμα πιο εμφανής και επιτακτική η ανάγκη ριζικής αλλαγής του μοντέλου ανάπτυξης, σε βιώσιμη κατεύθυνση και ενίσχυση του κοινωνικού κράτους. Η διαφοροποίηση της οικονομίας και η ενίσχυση του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα θα πρέπει να αποτελεί βασική επιδίωξη μιας νέας δημοκρατικής και προοδευτικής οικονομικής πολιτικής. Η κρίση της πανδημίας COVID-19 είχε μεγάλες αρνητικές επιπτώσεις στον τομέα του Τουρισμού και ανέδειξε τη σημασία πιο ισοζυγισμένης οικονομικής ανάπτυξης και τη συνεχή βελτίωση του τομέα της Υγείας και γενικότερα της κοινωνικής πολιτικής.

Ο πόλεμος στην Ουκρανία διαμορφώνει ένα εντελώς νέο παγκόσμιο οικονομικό και γεωπολιτικό σκηνικό με αβέβαιη κατάληξη και με τεράστιες αρνητικές επιπτώσεις στους λαούς της Ευρώπης αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι ανακατατάξεις στον ενεργειακό τομέα, στην αλυσίδα τροφοδοσίας και στην προμήθεια πρώτων υλών καθώς και η αύξηση των μεταναστευτικών ροών είναι μόνο μερικές από τις άμεσες επιπτώσεις του πολέμου στην Ουκρανία. Στην Κύπρο, εκτός από τις επιπτώσεις στον τουρισμό, την άνοδο των τιμών στην ενέργεια και στις πρώτες ύλες, υπάρχει και το άμεσο ενδεχόμενο οριστικού τερματισμού του πλαισίου συναλλαγών και υπηρεσιών με τη Ρωσία και την Ουκρανία για σκοπούς "φορολογικού προγραμματισμού". Ο πόλεμος στην Ουκρανία ανέδειξε επίσης την ανεπάρκεια και την έλλειψη ορθολογικού προγραμματισμού στον τομέα της Ενέργειας, και τη σημασία της πρόωξης ΑΠΕ.

3.2 Οικονομική πολιτική πέρα από τον νεοφιλελευθερισμό και για ένα νέο αναπτυξιακό ρόλο για το κράτος

Ένα σημαντικό χαρακτηριστικό στη διαμόρφωση πολιτικού και ιδεολογικού πλαισίου μιας νέας δημοκρατικής οικονομικής πολιτικής είναι ότι αυτή θα πρέπει να αντίκειται στον νεοφιλελευθερισμό και ως μορφή ιδεολογίας και ως πλαίσιο οικονομικής πολιτικής. Ο νεοφιλελευθερισμός, ως μια μορφή του σύγχρονου καπιταλισμού, είναι η φιλοσοφία που διέπει και κυριαρχεί και στην ΕΕ αλλά και παγκόσμια, όσον αφορά στη διαμόρφωση πολιτικής. Αυτή η ιδεολογία και οικονομική πρακτική, παρόλο που έχει δεχτεί σοβαρά πλήγματα αμφισβήτησης μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση 2007-2008 καθώς και μετά την κρίση από την πανδημία COVID 19, παραμένει το κυρίαρχο δόγμα σε πολλές χώρες και παγκόσμιους οργανισμούς και σε πολλές περιπτώσεις συνοδεύεται με έντονη αύξηση του λαϊκισμού και του αυταρχισμού. Στην Κύπρο, αν και αποφεύγεται η χρήση του όρου, αποτελεί σημαντικό σημείο αναφοράς στην επιχειρηματολογία και στη διαμόρφωση

πολιτικής στην παρούσα πολιτική κυβερνητική παράταξη και στους εργοδοτικούς οργανισμούς: λιγότερο κράτος σε όλους τους τομείς, ιδιωτικοποιήσεις και υπόσκαψη της λειτουργίας ημικρατικών οργανισμών, έλλειψη οικονομικού σχεδιασμού και επιδιώξεων, λιτότητα και δημοσιονομική πειθαρχία, απορρύθμιση εργασιακών σχέσεων κ.λπ.

Ο πόλεμος στην Ουκρανία αποτέλεσε την αιτία για μια νέα ισχυρή αμφισβήτηση του νεοφιλελευθερισμού και την αναγνώριση της ανάγκης για ένα νέο ρόλο του κράτους για αντιμετώπιση των προβλημάτων και προκλήσεων στον τομέα της Ενέργειας, την αύξηση του πληθωρισμού και του νέου παγκόσμιου οικονομικού και πολιτικού σκηνικού το οποίο βρίσκεται υπό διαμόρφωση.

Η μεταρρύθμιση του κράτους και μια νέα προσέγγιση όσον αφορά στις δομές, τους θεσμούς και τον ρόλο του δημόσιου τομέα στην πορεία οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, αποτελεί τη μεγαλύτερη πρόκληση όσον αφορά στη διαμόρφωση ενός νέου οράματος για την κυπριακή οικονομία.

Νέα δημοκρατική οικονομική πολιτική και νέο μοντέλο ανάπτυξης

Μια νέα οικονομική πολιτική η οποία να οδηγεί σε παραγωγική αναδιάρθρωση και ένα νέο μοντέλο ανάπτυξης θα πρέπει να είναι και δημοκρατική, υπό την διπλή έννοια ότι, πρώτον, θα έχει θετικό αντίκρισμα σε όλα τα στρώματα της κοινωνίας και ιδίως τα πιο χαμηλά και, δεύτερο, η διαμόρφωση μιας τέτοιας πολιτικής θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από διαφάνεια και θα είναι το αποτέλεσμα συζήτησης, προβληματισμού και αποδοχής από κοινωνικούς φορείς και πλατιά στρώματα της κοινωνίας, τα οποία σε τελική ανάλυση θα έχουν σημαντικό συμμετοχικό ρόλο και στην στήριξη και στην εφαρμογή της.

Οι κεντρικές επιδιώξεις μιας νέας οικονομικής πολιτικής μπορούν να συνοψισθούν στο τρίπτυχο:

- Οικονομική διαφοροποίηση και παραγωγική ανασυγκρότηση
- Κοινωνική συνοχή
- Πράσινη ανάπτυξη

Για την επίτευξη των πιο πάνω στόχων παρατίθενται πιο κάτω 6 πυλώνες ή κατευθύνσεις πολιτικής και μια σειρά από συγκεκριμένα μέτρα οικονομικής πολιτικής και θεσμικών αλλαγών.

3.2.1 Αναπτυξιακό κράτος

Ένα νέο πλαίσιο οικονομικής πολιτικής και η δημιουργία συνθηκών προς την κατεύθυνση νέου μοντέλου ανάπτυξης προϋποθέτει ένα διαφορετικό αναπτυξιακό ρόλο για το κράτος. Απαραίτητος θεσμός για τη δημιουργία μιας νέας δημοκρατικής οικονομικής πολιτικής είναι ένας νέος οργανισμός οικονομικού σχεδιασμού ο οποίος να έχει την ευθύνη και την αρμοδιότητα να διαμορφώνει στόχους και επιδιώξεις για την πορεία της οικονομίας.

- Δημιουργία νέου κεντρικού οργανισμού οικονομικού σχεδιασμού και διαμόρφωσης οικονομικής πολιτικής.

- Δημιουργία νέας αναπτυξιακής τράπεζας η οποία να αποτελέσει δημόσιο φορέα επενδύσεων για παραγωγική ανασυγκρότηση και πράσινη ανάπτυξη.

3.2.2 Οικονομική διαφοροποίηση και παραγωγική ανασυγκρότηση

Η επέκταση και αναβάθμιση της παραγωγικής βάσης της οικονομίας αποτελεί κεντρικό πυλώνα μιας νέας οικονομικής πολιτικής για τη δημιουργία νέου πλαισίου οικονομικής ανάπτυξης. Η εξάρτηση της οικονομίας από συγκεκριμένους τομείς των υπηρεσιών, όπως ο τουρισμός και οι συμβουλευτικές υπηρεσίες, δημιουργούν μian οικονομική δομή ευάλωτη, χαμηλής ανθεκτικότητας και αυξημένο κίνδυνο ύφεσης και οικονομικής κρίσης από εξωγενείς παράγοντες. Η αναδιάρθρωση της οικονομίας μέσω της ανάπτυξης της μεταποιητικής βιομηχανίας και της γεωργικής/αγροτικής παραγωγής θα έχει πολλαπλά οφέλη και θα έχει θετικές επιπτώσεις όσον αφορά σε διαχρονικά προβλήματα και ανισορροπίες της κυπριακής οικονομίας (χαμηλή παραγωγικότητα, περιορισμένη χρήση νέας τεχνολογίας, χαμηλές δαπάνες σε έρευνα και ανάπτυξη, αρνητικό ισοζύγιο πληρωμών σε αγαθά).

3.2.2.1 Βιομηχανική πολιτική

- Δημιουργία κέντρου ερευνών και πολιτικής για την προώθηση της βιομηχανίας. Επιδοτήσεις για την ανάπτυξη νέων βιομηχανικών κλάδων και μονάδων εντάσεως κεφαλαίου. Παρέμβαση και πρωτοβουλίες του κράτους εκεί όπου αδυνατεί ο ιδιωτικός τομέας.
- Δημιουργία νέων βιομηχανικών ζωνών με ανάλογη εξειδίκευση σε συγκεκριμένους κλάδους.
- Αναβάθμιση της Τεχνικής Εκπαίδευσης και της έρευνας σε πανεπιστημιακό επίπεδο.
- Βελτίωση της διασύνδεσης και συνεργασίας μεταξύ πανεπιστημίων, ερευνητικών κέντρων και βιομηχανίας.
- Κέντρο προώθησης εξαγωγών βιομηχανικών προϊόντων.

3.2.2.2 Γεωργική/αγροτική πολιτική

- Αναβάθμιση του Ινστιτούτου Γεωργικών Ερευνών με σκοπό τον σχεδιασμό μιας νέας γεωργικής/αγροτικής στρατηγικής.
- Δημιουργία δικτύου περιφερειακών κέντρων ερευνών και παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη της γεωργικής παραγωγής.
- Επέκταση των μονάδων αφαλάτωσης με τη χρήση πράσινης ενέργειας για την αύξηση της ποσότητας νερού διαθέσιμου για γεωργική χρήση.
- Δημιουργία δικτύου αρδευτικών υποδομών.
- Διασύνδεση και συνέργειες μεταξύ γεωργικής/κτηνοτροφικής παραγωγής και μεταποιητικής βιομηχανίας.
- Ίδρυση φορέα προώθησης εξαγωγών γεωργικών προϊόντων.

3.2.3 Δημοσιονομική πολιτική, φορολογική μεταρρύθμιση, δημόσιες επενδύσεις και δημόσιοι οργανισμοί κοινής ωφελείας

Μετά την κρίση της Ευρωζώνης η Ευρωπαϊκή Ένωση εφάρμοσε αυστηρές πολιτικές λιτότητας και τις επέβαλε στις χώρες της ευρωπαϊκής περιφέρειας, συμπεριλαμβανομένης και της Κύπρου, μέσω των μνημονίων και της Τροϊκά. Στην Κύπρο οι πολιτικές λιτότητας και δημοσιονομικής πειθαρχίας εφαρμόστηκαν με ιδιαίτερη αυστηρότητα, με σημαντικές περικοπές δημόσιων δαπανών κυρίως κοινωνικού χαρακτήρα. Μετά το ξέσπασμα της πανδημίας COVID-19, στην Ευρώπη, όπως και σε πολλές χώρες παγκοσμίως, η δημοσιονομική πειθαρχία μπήκε στην άκρη και το κράτος ανέλαβε ένα νέο ρόλο, διαφορετικό από τις επιταγές του νεοφιλελευθερισμού, για να αντιμετωπισθεί η υγειονομική κρίση καθώς και οι οικονομικές επιπτώσεις. Στην Κύπρο υπάρχει μεγάλη ανάγκη για δημόσιες δαπάνες στον κοινωνικό τομέα, σε σημαντικές υποδομές, στην προώθηση της πράσινης ανάπτυξης και στην εκτέλεση αναπτυξιακών προγραμμάτων.

3.2.3.1 Δημοσιονομική πολιτική

- Η κυπριακή Κυβέρνηση θα πρέπει να απαιτήσει μαζί με άλλα κράτη της Ευρώπης τον τερματισμό του Συμφώνου Σταθερότητας και των πολιτικών λιτότητας και να δοθεί η ευχέρεια στα κράτη-μέλη να ακολουθήσουν αναπτυξιακές πολιτικές ανάλογα με τις ανάγκες τους.
- Η μείωση του δημόσιου χρέους επιτυγχάνεται πιο αποτελεσματικά όταν υπάρχει σταθερή οικονομική ανάπτυξη και αύξηση του ΑΕΠ.

3.2.3.2 Φορολογική μεταρρύθμιση

- Τα φορολογικά έσοδα στην Κύπρο υστερούν από τον μέσο όρο της ΕΕ κατά 4%-5% ως ποσοστό του ΑΕΠ. Οι φορολογικοί συντελεστές είναι ιδιαίτερα χαμηλοί στα εταιρικά κέρδη και στη φορολογία πλούτου και ακίνητης περιουσίας. Εφαρμογή φορολογικής μεταρρύθμισης στην Κύπρο η οποία να αποφέρει έσοδα ισάξια με τον μέσο όρο στην ΕΕ όχι μόνο θα αυξήσει τα διαθέσιμα κονδύλια για κοινωνική πολιτική, δημόσιες υποδομές, αναπτυξιακά προγράμματα και προώθηση πράσινης ανάπτυξης αλλά θα συμβάλει στη δικαιότερη κατανομή πλούτου και εισοδημάτων.
- Αύξηση της φορολογίας εταιρικών κερδών από 12,5% σε 15% που είναι το όριο το οποίο έχει συμφωνηθεί σε διεθνές επίπεδο για την κατώτατη φορολογία με σκοπό να αντιμετωπισθεί η φοροδιαφυγή, ιδίως των μεγάλων πολυεθνικών εταιρειών. Δραστική αύξηση του ανώτατου συντελεστή φόρου εισοδήματος από 35% σε 40%, που αποτελεί τον μέσο όρο στην ΕΕ για εισοδήματα μέχρι 250.000 ευρώ και 65% για εισοδήματα πέραν των 250.000.
- Φορολογία ακίνητης περιουσίας με επιδίωξη τα έσοδα από αυτή την πηγή να ανέλθουν στο 2%, που είναι ο μέσος όρος στην ΕΕ. Είναι σημαντικό ο σχεδιασμός μιας τέτοιας φορολογίας να συμπεριλαμβάνει μόνο ακίνητη περιουσία μεγάλης αξίας.

- Μείωση του ΦΠΑ σε είδη πρώτης ανάγκης και πλήρη κατάργησή του στο ηλεκτρικό ρεύμα.

3.2.3.3 Δημόσιες δαπάνες

Η Κύπρος έχει ανάγκη εφαρμογής σημαντικών κεφαλαιουχικών έργων υποδομής και ανάπτυξη βασικών πτυχών του κράτους ευημερίας που θα μπορούσαν να συμβάλουν ουσιαστικά στον μετασχηματισμό των οικονομικών και κοινωνικών δομών στην Κύπρο.

Προτεραιότητες δημόσιων δαπανών:

- Ενίσχυση του τομέα της Υγείας και συνεχής ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός του Γενικού Συστήματος Υγείας.
- Ενίσχυση του τομέα της Εκπαίδευσης σε όλα τα επίπεδα, από την Προδημοτική Εκπαίδευση μέχρι το πανεπιστημιακό επίπεδο.
- Προώθηση της έρευνας και δημιουργία νέων ερευνητικών κέντρων.
- Κοινωνικοποίηση του τομέα της Ενέργειας
- Σχεδιασμός και σταδιακή εφαρμογή καινοτόμου προγράμματος δημόσιων συγκοινωνιών το οποίο να συμπεριλαμβάνει: (α) δίκτυο ηλεκτρικών λεωφορείων (β) ηλεκτρικά τραμ σε αστικές περιοχές (γ) δίκτυο υπεραστικών διασυνδέσεων.

3.2.3.4 Δημόσιοι οργανισμοί κοινής ωφελείας

Τα τελευταία χρόνια γίνεται μια συστηματική προσπάθεια υπόσκαψης των ημικρατικών οργανισμών (CyTA, ΑΗΚ), με σκοπό την ιδιωτικοποίησή τους. Μέχρι τώρα αυτή η επιδίωξη δεν έχει επιτευχθεί λόγω της αντίστασης κοινωνικών και πολιτικών δυνάμεων. Οι ημικρατικοί οργανισμοί έχουν να επιτελέσουν ένα σημαντικό ρόλο στην πορεία αναδιάρθρωσης της οικονομίας και δημιουργίας πλαισίου "πράσινης ανάπτυξης".

- Ενίσχυση και εκσυγχρονισμός των δημόσιων οργανισμών τηλεπικοινωνιών και ενέργειας με σκοπό να διαδραματίσουν το σημαντικό οικονομικό και κοινωνικό τους ρόλο.
- Επαναξιολόγηση πρόσφατων ιδιωτικοποιήσεων, όπως για παράδειγμα τα λιμάνια Λεμεσού και Λάρνακας και η επιβολή κατάλληλου ρυθμιστικού πλαισίου.

3.2.4 Τραπεζικός Τομέας

Το τραπεζικό σύστημα μετά τη φιλελευθεροποίηση των επιτοκίων και της διακίνησης κεφαλαίων και χωρίς ικανοποιητική εποπτεία από την Κεντρική Τράπεζα, ακολούθησε μια πορεία η οποία επέφερε τεράστιες αρνητικές επιπτώσεις στην κυπριακή οικονομία και στην κοινωνία. Μετά την τραπεζική κρίση 2011-2013, το κούρεμα των καταθέσεων και το κλείσιμο μιας από τις μεγάλες τράπεζες, ακολούθησε η νομοθετική έγκριση της διαδικασίας πώλησης δανείων εκ μέρους των τραπεζών σε επενδυτικά ταμεία με τεράστιες δυνατότητες κερδοφορίας. Η πρώτη κατοικία και τα μικρά υποστατικά που

χρησιμοποιούνται ως χώροι εργασίας δεν προστατεύθηκαν, με αποτέλεσμα χιλιάδες πολίτες χαμηλών εισοδημάτων να κινδυνεύουν να χάσουν τη στέγη τους.

Προκύπτει άμεσα η ανάγκη για:

- Τερματισμό της δυνατότητας των τραπεζών να προχωρούν στην πώληση πιστώσεων σε επενδυτικά ταμεία.
- Αποτελεσματική προστασία της πρώτης κατοικίας και των υποστατικών χώρων εργασίας.
- Δημιουργία νέου δημόσιου φορέα διαχείρισης κόκκινων δανείων και ενσωμάτωση του ΚΕΔΙΠΕΣ, με σκοπό σταδιακά τα κόκκινα δάνεια που ακόμα υπάρχουν στο τραπεζικό σύστημα να τεθούν κάτω από δημόσια και κοινωνική διαχείριση.
- Δημιουργία νέας τράπεζας ανάπτυξης και επενδύσεων με δημοκρατική και κοινωνική δομή λειτουργίας στα πρότυπα άλλων πετυχημένων παρόμοιων θεσμών, όπως η αναπτυξιακή τράπεζα ανασυγκρότησης KfW στη Γερμανία.
- Αυστηρή εποπτεία των ιδιωτικών τραπεζών από την Κεντρική Τράπεζα με αυστηρές και ουσιαστικές ποινές για όσες παρανομούν.
- Δημιουργία Επιτροπής Ελέγχου του τραπεζικού τομέα στην οποία να συμμετέχουν οι εργαζόμενοι στον τραπεζικό τομέα, οργανώσεις δανειοληπτών και προστασίας πρώτης κατοικίας, συνδικαλιστικές οργανώσεις, εκπρόσωποι του κεντρικού οργανισμού οικονομικού σχεδιασμού και της νέας τράπεζας ανάπτυξης και επενδύσεων, Κύπριοι επιστήμονες και ειδικοί με εμπειρία στο κυπριακό τραπεζικό σύστημα και διεθνής συνεργασία με ακαδημαϊκούς και τεχνοκράτες με εμπειρία στη λειτουργία δημόσιων τραπεζικών συστημάτων.
- Απώτερος στόχος θα πρέπει να είναι η μετατροπή του μεγαλύτερου μέρους του τραπεζικού συστήματος σε δημόσιο οργανισμό που η λειτουργία του να βασίζεται σε δημοκρατικά και κοινωνικά κριτήρια και διαδικασίες στα πλαίσια ένταξής του και συμμετοχή στο ευρύτερο πλαίσιο του νέου μοντέλου οικονομικής ανάπτυξης.

3.2.5 Κοινωνική συνοχή

Οι δημόσιες δαπάνες σε σημαντικούς τομείς κοινωνικής πολιτικής, όπως την υγεία και την κοινωνική προστασία, υστερούν σημαντικά από τον μέσο όρο της ΕΕ. Το ποσοστό των Κυπρίων πολιτών που έχουν εισόδημα πιο κάτω ή κοντά στο όριο της φτώχειας παραμένει στο απαράδεκτα υψηλό επίπεδο του 25% με ανοδικές τάσεις.

- Νομοθετική θεσμοθέτηση του εθνικού κατώτατου μισθού στο 60% του ενδιάμεσου μισθού, όπως προχώρησε πρόσφατα η Γερμανία και πιθανό να ακολουθήσει και οδηγία της ΕΕ σε αυτή την κατεύθυνση.
- Επαναφορά και πλήρης εφαρμογή της ΑΤΑ, ιδίως στην παρούσα συγκυρία όπου έχουμε σημαντική αύξηση του πληθωρισμού.

- Αύξηση των δημόσιων δαπανών στην Υγεία με σκοπό να προστατευθούν και να ενδυναμωθούν τα δημόσια νοσηλευτήρια και να συνεχίσουν να αποτελούν τον βασικό πυλώνα του Γενικού Συστήματος Υγείας.
- Αύξηση των δημόσιων δαπανών στον τομέα της Κοινωνικής Προστασίας, που στην Κύπρο είναι 12% ως ποσοστό του ΑΕΠ σε σύγκριση με 19% μέσο όρο στην ΕΕ.

3.2.6 Πράσινη ανάπτυξη

Παρά τις πρόσφατες εξαγγελίες της Κυβέρνησης ότι η Κύπρος μπαίνει σε πορεία πράσινης και βιώσιμης ανάπτυξης, τα στοιχεία δείχνουν μίαν εντελώς διαφορετική εικόνα:

- Η χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας βρίσκεται στο πολύ χαμηλό επίπεδο του 12%, ενώ το 90% σχεδόν της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας προέρχεται από ορυκτά καύσιμα. Η Κύπρος κατέχει την τελευταία θέση στην εισαγωγή ΑΠΕ σε σχέση με άλλες χώρες της ΕΕ.
- Η εκπομπή αερίων του θερμοκηπίου στην Κύπρο, σε σχέση με το 1990, αυξήθηκε κατά 50% και η χώρα είναι στην τελευταία θέση σε σύγκριση με άλλες χώρες της ΕΕ. Λόγω της μεγάλης εκπομπής ρύπων η Κύπρος πληρώνει πρόστιμο στην ΕΕ, που το έτος 2022 αναμένεται να είναι περίπου €180 εκατ.

Επιβάλλεται:

- Δημιουργία δημόσιου φορέα στρατηγικού προγραμματισμού και προώθησης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.
- Η ΑΗΚ να ενδυναμωθεί και να εκσυγχρονιστεί με σκοπό να έχει τον κύριο ρόλο στην προώθηση ΑΠΕ. Στήριξη και επιδότηση συνεταιριστικών πρωτοβουλιών σε τοπικό/κοινοτικό επίπεδο για την εφαρμογή ΑΠΕ, με σκοπό να επιτευχθεί ενεργειακή αυτονομία σε κοινότητες της κυπριακής περιφέρειας.
- Η μέθοδος που ακολουθείται όσον αφορά στην παροχή αδειών και τους όρους εφαρμογής και πώλησης ΑΠΕ από ιδιωτικές εταιρείες θα πρέπει να διαφοροποιηθεί ριζικά. Θα πρέπει άμεσα να εφαρμοσθούν διαδικασίες κοινωνικοποίησης και στρατηγικού προγραμματισμού των έργων προώθησης ΑΠΕ, κυρίως όσον αφορά στην οροθέτηση των έργων ούτως ώστε να μην επιβαρύνεται το περιβάλλον.
- Το 50% της εκπομπής ρυπογόνων αερίων προέρχεται από τα μέσα συγκοινωνίας και μεταφορών. Θα πρέπει να εφαρμοσθεί ένα φιλόδοξο πρόγραμμα δημόσιων συγκοινωνιών με ηλεκτρική κίνηση σε αστικό και υπεραστικό επίπεδο.
- Η διαχείριση πιθανών κοιτασμάτων φυσικού αερίου να ενταχθεί στην ανανέωση των προσπαθειών για λύση του Κυπριακού και να καθοδηγείται από θεσμικά όργανα με συμμετοχή και των δύο κοινοτήτων.

3.3 Ευρωπαϊκή Ένωση, Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, ο τομέας της Ενέργειας και το νέο γεωπολιτικό σκηνικό

Μετά το ξέσπασμα της πανδημίας COVID-19 οι χώρες της ΕΕ, όπως σε πολλά άλλα μέρη του κόσμου, αντιμετώπισαν μια πρωτόγνωρη κρίση. Ιδιαίτερα είχαν πληγεί οι χώρες της ευρωπαϊκής περιφέρειας οι οποίες εξάσκησαν μεγάλη πίεση για τη δημιουργία ενός νέου Ευρωπαϊκού Ταμείου Στήριξης. Το αποτέλεσμα ήταν το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της τάξης των €800 δισ., όπου για πρώτη φορά η χρηματοδότησή του προήλθε από κοινό χρέος, τα λεγόμενα "ευρωμόλογα". Αυτό το Ταμείο έχει θεωρηθεί από πολλούς αναλυτές ως ριζική τομή στη λειτουργία της ΕΕ ανάλογη με την πρώτη έκδοση κοινού χρέους στην Αμερική επί Alexander Hamilton, που αποτέλεσε το πρώτο βήμα στην ομοσπονδιοποίηση των ΗΠΑ. Το 75% αυτού του ταμείου θα παραχωρείται στα κράτη ως επιδότηση και το 25% μέσω δανεισμού και θα καλύπτει την περίοδο 2021-2026. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αποτελεί ένα θετικό βήμα αλλά περιορισμένης έκτασης και αποτελεσματικότητας. Θα ήταν μια ποιοτική αλλαγή αν το ποσοτικό του επίπεδο ήταν πολύ μεγαλύτερο και αν θεσμοθετηθεί το Ταμείο σε τακτική ετήσια βάση και με περισσότερη ευχέρεια στα κράτη-μέλη να καθορίζουν τις δικές τους προτεραιότητες και πολιτικές.

Στην Κύπρο το ταμείο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, το οποίο ισοδυναμεί με κονδύλι €1,2 δισ. για πέντε χρόνια, θεωρείται από την παρούσα κυβερνητική παράταξη ότι θα αποτελέσει καθοριστικό μοχλό ανάπτυξης και τη βάση για μια νέα πορεία της κυπριακής οικονομίας. Αυτή η προσέγγιση όχι μόνο δεν ευσταθεί αλλά είναι και παρελκυστική, και δείχνει ανεπάρκεια αναγνώρισης των πραγματικών διαρθρωτικών προβλημάτων της κυπριακής οικονομίας και το μέγεθος των αλλαγών που απαιτούνται για ένα νέο μοντέλο ανάπτυξης.

Το εθνικό πρόγραμμα του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας διαμορφώθηκε χωρίς επαρκή συζήτηση και συμπερίληψη απόψεων από οικονομικούς και κοινωνικούς φορείς και έτσι στερείται συνοχής, απαραίτητης στόχευσης και νομιμοποίησης.

Μαζί με την απαίτηση για αύξηση του κονδυλίου, οι στοχεύσεις του Ταμείου θα έπρεπε να είχαν επικεντρωθεί στους πιο κάτω βασικούς πυλώνες:

- Προώθηση βιομηχανικής παραγωγής προϊόντων "πράσινης ανάπτυξης", όπως φωτοβολταϊκά, συστήματα αποθήκευσης ενέργειας (μπαταρίες) και συστήματα αφαλάτωσης που να χρησιμοποιούν ηλιακή ενέργεια
- Ενίσχυση της ΑΗΚ ή νέου δημόσιου οργανισμού προώθησης ΑΠΕ στα πλαίσια στρατηγικού προγραμματισμού
- Προώθηση της κτηνοτροφίας για την εκμετάλλευση ευκαιριών στον τυροκομικό τομέα
- Ενίσχυση της έρευνας σε πανεπιστημιακό επίπεδο και μέσω της δημιουργίας νέων κέντρων ερευνών

- Πρώτα ουσιαστικά βήματα στη δημιουργία δημόσιου δικτύου συγκοινωνιών σε αστικό και υπεραστικό επίπεδο
- Συστηματική στήριξη του ΓεΣΥ στη βάση ενός νέου βραχυπρόθεσμου και μεσοπρόθεσμου προγραμματισμού.

Αναφορικά με συγκεκριμένα οικονομικά και πολιτικά θέματα και την στάση και θέσεις της Κύπρου στις εξελίξεις στην ΕΕ:

- Η Κύπρος θα πρέπει να διεκδικήσει τον τερματισμό του Σύμφωνου Σταθερότητας και τη θεσμοθέτηση ενός νέου πλαισίου δημοσιονομικής πολιτικής, όπως την επέκταση και μονιμοποίηση του Ταμείου Ανάκαμψης της ΕΕ με χρηματοδότηση από κεντρικό δανεισμό μέσω ευρωομολόγων.
- Η Κύπρος θα πρέπει να διαμορφώσει ένα νέο πρόγραμμα παραγωγικής ανασυγκρότησης και πράσινης ανάπτυξης και να διεκδικήσει νέα κονδύλια από την ΕΕ στη βάση αυτού του προγράμματος και με βασική αιτιολόγηση τα μεγάλα διαρθρωτικά προβλήματα που αντιμετωπίζει και για την απεξάρτησή της από τις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες και τον "φορολογικό προγραμματισμό".

3.4 Ευρωπαϊκή διάσταση συνεργασίας και αλληλεγγύης για οικονομικό και πολιτικό μετασχηματισμό στην ΕΕ

- Η Κύπρος παραμένει στο σύστημα της Ευρωζώνης και συμμετέχει με άλλες ευρωπαϊκές κοινωνικές και πολιτικές δυνάμεις, ιδίως της περιφέρειας, στις διεργασίες για οικονομική σύγκλιση και προοδευτική εξέλιξη των πολιτικών της ΕΕ
- Οι "δυνάμεις της αγοράς", τόσο στην Κύπρο όσο και στην ΕΕ, έχουν δείξει τα όριά τους και καταδικάζουν τόσο την Κύπρο όσο και την ΕΕ σε φοβερά αδιέξοδα. Αυτά τα αδιέξοδα αναδεικνύει και η δημιουργία του Ταμείου Ανάκαμψης από τους θεσμούς της καπιταλιστικής ΕΕ, που σημαίνει την ανάληψη της ευθύνης για κοινή, κεντρική αντιμετώπιση της κρίσης. Οι θεσμοί της ΕΕ έχουν αναγνωρίσει με αυτή την κίνηση, με τον πιο σαφή τρόπο, ότι ο ελεύθερος ανταγωνισμός και ο κρατικός ανταγωνισμός στα πλαίσια της ΕΕ είναι αδιέξοδος και ότι η συντονισμένη προσπάθεια των κρατών-μελών για αντιμετώπιση της κρίσης είναι ο μόνος δρόμος
- Μια τέτοια πορεία δεν μπορεί φυσικά να αναμένει κάποιος ότι θα ολοκληρωθεί από την ευρωπαϊκή Δεξιά. Είναι άμεσο καθήκον της ευρωπαϊκής Αριστεράς να διεκδικήσει την εξουσία και να προχωρήσει προς σημαντική ενίσχυση του Ταμείου και σε ουσιαστική συμμετοχή στο σχεδιασμό της οικονομίας και των επενδύσεων.

4. ΓΙΑ ΜΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ

4.1 Εισαγωγή

Η κοινωνική ανισότητα συντηρείται και αναπαράγεται στον καπιταλισμό με μηχανισμούς που προσφέρουν διαφορετική πρόσβαση σε ευκαιρίες και πόρους σε διαφορετικές κοινωνικές ομάδες, δημιουργώντας προνόμια σε ορισμένες και οδηγώντας άλλες σε περιθωριοποίηση. Η Αριστερά ως ιδεολογία έχει στο επίκεντρό της τον άνθρωπο και τα αναφαίρετα δικαιώματά του σε όλα τα επίπεδα της ζωής του. Τα εργασιακά δικαιώματα και τα δικαιώματα στην Παιδεία και την Υγεία αναλύονται σε ξεχωριστά κεφάλαια του Προγράμματος. Η Αριστερά, αναγνωρίζοντας τη διαφορετικότητα και προσφέροντας ίσες ευκαιρίες σε όλους, επιδιώκει να οικοδομήσει μια κοινωνία απαλλαγμένη από κάθε μορφή ρατσισμού, ξενοφοβίας και διακρίσεων. Υποστηρίζει και στηρίζει τις ευάλωτες ομάδες και επιδιώκει μια κοινωνία με καθολική ισότητα. Επιδιώκει γενικά μια καλύτερη και ισόρροπη ζωή για όλους τους πολίτες.

4.2 Ανάχωμα στον φασισμό, τον ρατσισμό, την ξενοφοβία

Η είσοδος του ΕΛΑΜ στη Βουλή, αντί να αφυπνίσει τα αστικά κόμματα, τα οδήγησε σχεδόν όλα, αλλά και την Κυβέρνηση, στο να υιοθετούν απόψεις και ρητορικές του από το φόβο απώλειας ψήφων. Αντί να το απομονώσουν, το κανονικοποίησαν πλήρως και συνεργάζονται αρκετές φορές μαζί του στη Βουλή, μέχρι και στην εκλογή προέδρου του Σώματος. Η μεθοδευμένη διασύνδεση του Κυπριακού με το μεταναστευτικό/προσφυγικό, κυρίως από τον υπουργό Εσωτερικών αλλά και από τον πρόεδρο της Δημοκρατίας και άλλους αξιωματούχους του κράτους, με ρητορική μίσους -που αναπαράγουν όλα σχεδόν τα ΜΜΕ χωρίς διερεύνηση- και φασιστικές πρακτικές, οδηγεί σε αύξηση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας, της ισλαμοφοβίας, ακόμα και του φασισμού ανάμεσα στην κυπριακή κοινωνία.

Η Αριστερά στέκεται ανάχωμα σ' αυτή την επικίνδυνη πορεία. Ο λόγος της είναι ξεκάθαρα αντιρατσιστικός, αντιφασιστικός, χωρίς τις όποιες υποχωρήσεις υπό το φόβο απομόνωσής της. Καταγγέλλει και στηλιτεύει συνεχώς αυτές τις πολιτικές πρακτικές και ρητορικές, γι' αυτό:

- Θα εφαρμόσει τη νομοθεσία και θα αναπτύξει εθνικό σχέδιο για την καταπολέμηση της ξενοφοβίας, των ρατσιστικών διακρίσεων, της ρητορικής και εγκλημάτων μίσους.
- Απέχει από οποιαδήποτε παρουσία σε εκδηλώσεις και τηλεοπτικές εκπομπές στις οποίες συμμετέχει και το ΕΛΑΜ και καταγγέλλει την παρουσία άλλων πολιτικών δυνάμεων σε αυτές.
- Θα εισαγάγει ειδικά μαθήματα στην Εκπαίδευση μέσω των οποίων να αναδεικνύονται τα φαινόμενα ρατσισμού, φασισμού, ξενοφοβίας και οι κίνδυνοι που αυτά επιφέρουν.

4.3 Αποδοχή και στήριξη διαφορετικότητας, μέριμνα για ευάλωτες ομάδες

Μια κοινωνία η οποία οδηγείται από τους κυβερνώντες στον ρατσισμό και την ξενοφοβία είναι αναπόφευκτο να διατηρεί αρκετές προκαταλήψεις και να προβαίνει σε διακρίσεις σε βάρος κυρίως ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού. Αντίθετα, η Αριστερά αναγνωρίζει και σέβεται την όποια διαφορετικότητα λόγω φύλου (βιολογικού ή αυτοπροσδιορισμού), φυλετικής/εθνοτικής καταγωγής, χρώματος, αναπηρίας, σεξουαλικού προσανατολισμού, ασθένειας, ηλικίας κ.ά., επιδιώκει την εκμηδένιση των όποιων διακρίσεων ενάντια σε αυτές τις ομάδες πολιτών και την ισότιμη αντιμετώπιση και μεταχείρισή τους και στηρίζει τις ευάλωτες ομάδες.

4.3.1 Γυναίκες

Η βία κατά των γυναικών, που περιλαμβάνει κάθε πράξη βίας που έχει έμφυλη διάσταση, είναι η πιο διαδεδομένη και αποσιωπημένη μορφή βίας σε όλο τον πλανήτη. Είναι φαινόμενο σύμφυτο με την πατριαρχία, το οποίο διακρίνεται και ανατροφοδοτείται μέσα από το αξιακό σύστημα που προάγει ο καπιταλισμός και πηγάζει από τις κοινωνικές και διαπροσωπικές σχέσεις που διαμορφώνονται στα πλαίσια του εκμεταλλευτικού αυτού συστήματος. Αν και έχουν γίνει αρκετά βήματα, οι γυναίκες, που αποτελούν το 50% του πληθυσμού, εξακολουθούν όχι μόνο να μην απολαμβάνουν πλήρη ισότητα με τους άντρες, αλλά και να εκτίθενται σε περιθωριοποίηση και πολλαπλές διακρίσεις, καθώς και να υπόκεινται σε μορφές βίας: ψυχολογική και σωματική κακοποίηση, σεξιστικό λόγο, σεξουαλική παρενόχληση, βιασμό, υπερεκμετάλλευση, εμπορία, εκδικητική πορνογραφία, παρενοχλητική παρακολούθηση, γυναικοκτονία.

Χρειάζονται δραστικά μέτρα για τερματισμό αυτής της ανισότητας, μέτρα που κυρίως η Αριστερά μπορεί να προτείνει και να εφαρμόσει:

- Καλλιέργεια κουλτούρας έμφυλης ισότητας και καταπολέμηση των στερεοτύπων φύλου.
- Αυστηρή εφαρμογή της νομοθεσίας κατά της έμφυλης βίας και του σεξισμού.
- Πλήρης επικύρωση της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης στην κυπριακή νομοθεσία και εφαρμογή της.
- Αναγνώριση της δολοφονίας γυναικών στη βάση φύλου ως γυναικοκτονίας.
- Στήριξη των θυμάτων βιασμού και σεξουαλικής παρενόχλησης με τη δημιουργία κατάλληλων δομών και παροχή συμβουλευτικής και νομικής αρωγής.
- Στήριξη των γυναικών που καταγγέλλουν σεξουαλική παρενόχληση και διερεύνηση σε βάθος των καταγγελιών.
- Ίση αμοιβή για ίση εργασία και ίσες προοπτικές ανέλιξης και προαγωγής.
- Ασφάλεια στους χώρους εργασίας από σεξουαλικές και άλλες παρενοχλήσεις.
- Αυστηρές ποινές για τις παράνομες διακρίσεις λόγω εγκυμοσύνης και μητρότητας.

- Αύξηση της άδειας μητρότητας/πατρότητας στα δύο χρόνια.
- Νομιμοποίηση των εκτρώσεων.
- Περισσότερη συμμετοχή γυναικών σε κέντρα λήψης αποφάσεων.
- Ειδικότερα, σε θέματα που αφορούν τη γυναίκα, οι αποφάσεις να παίρνονται με την ουσιαστική συμμετοχή γυναικών.

4.3.2 Μετανάστριες/ες, αιτήτριες/ές πολιτικού ασύλου, πρόσφυγες

Αδιαμφισβήτητα, οι μετανάστριες/ες, οι αιτήτριες/ές ασύλου και οι πρόσφυγες είναι οι κοινωνικές ομάδες που δέχονται τις περισσότερες διακρίσεις, τη μεγαλύτερη πίεση και την πιο ωμή βία, τόσο θεσμική όσο και ατομική/ομαδική. Ζουν καθημερινά την υποτίμηση, τον εξευτελισμό, τον ρατσισμό γενικά που εκτρέφεται από κυβερνητικούς και κρατικούς αξιωματούχους και θεσμούς. Λόγω της σοβαρότητάς του, το θέμα αυτό αναλύεται σε ξεχωριστό κεφάλαιο του Προγράμματος.

4.3.3 Άτομα με αναπηρία

Τα άτομα με αναπηρία έχουν τα ίδια δικαιώματα με κάθε άλλο άτομο της κοινωνίας και πρέπει να τυγχάνουν ισότιμης αντιμετώπισης, τόσο από το κράτος όσο και από την κοινωνία στο σύνολό της. Αυτό δεν επιτυγχάνεται με φιλανθρωπικές εκδηλώσεις τύπου Ραδιομαραθώνιος που δήθεν στοχεύουν στην ευαισθητοποίηση του κόσμου αλλά το μόνο που πετυχαίνουν είναι τον πρόσκαιρο οίκτο και την προσβολή της αξιοπρέπειας των ατόμων με αναπηρία. Επιτυγχάνεται με πολιτικές που στοχεύουν στη δημιουργία προϋποθέσεων για απρόσκοπτη συμμετοχή τους σε όλες τις δραστηριότητες της κοινωνίας.

Η Αριστερά θα προχωρήσει στη λήψη μέτρων, όπως:

- Κατάργηση της αξιολόγησης της λειτουργικότητας που γίνεται στα πλαίσια της εφαρμογής του Συστήματος Αξιολόγησης της Αναπηρίας και της Λειτουργικότητας. Η εφαρμογή της αποτελεί προσβολή, θίγει την αξιοπρέπεια του ατόμου και λειτουργεί ως εμπόδιο στην αντιμετώπιση των ανθρώπων με αναπηρία ως ισότιμες ανθρώπινες υπάρξεις με ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις.
- Ανεμπόδιστη πρόσβαση σε άτομα με κάθε είδους αναπηρία σε όλα τα επίπεδα λειτουργίας της κοινωνίας.
- Επιδόματα για κάλυψη των αναγκών και αξιοπρεπή διαβίωση.
- Εισαγωγή ποσοστού εργοδότησης ατόμων με αναπηρία τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα σε συνεργασία με τους εργοδότες.
- Αναγνώριση του γεγονότος ότι και τα παιδιά με αναπηρία μαθαίνουν, συμπεριλαμβανομένων και αυτών με νοητικές, ψυχοκοινωνικές και εγκεφαλικές αναπηρίες, και ανάληψη της ευθύνης που έχει η Πολιτεία και το Υπουργείο Παιδείας να αξιοποιήσουν και να αναπτύξουν τους υπάρχοντες τρόπους επικοινωνίας με αυτά τα παιδιά και τις μεθόδους διδασκαλίας τους.

4.3.4 Κοινότητα ΛΟΑΤΚΙ

Παρόλο που έχουν γίνει κάποια βήματα και για αυτή την ευάλωτη ομάδα, τα ΛΟΑΤΚΙ άτομα εξακολουθούν να υφίστανται διακρίσεις, στιγματισμό, χλευασμό, εκφοβισμό. Αναγνωρίζοντας την ανάγκη για πλήρη ισοτιμία των ΛΟΑΤΚΙ ατόμων, η Αριστερά προτείνει:

- Ενημέρωση εκπαιδευτικών και λειτουργών Υγείας για τη σωστή αντιμετώπιση των ΛΟΑΤΚΙ ατόμων.
- Αναγνώριση της ρητορικής και των εγκλημάτων κατά των ΛΟΑΤΚΙ ατόμων ως εγκλημάτων μίσους με ανάλογη τιμωρία των ενόχων.
- Ποινικοποίηση «θεραπειών μεταστροφής».
- Δικαίωμα υιοθεσίας παιδιών σε ομόφυλα ζευγάρια.
- Δικαίωμα νομικής αναγνώρισης φύλου από το ίδιο το διεμφυλικό άτομο χωρίς ταπεινωτικές διαδικασίες.

4.3.5 Μέριμνα και στήριξη σε άλλες ευάλωτες ομάδες και μειονότητες

Εκτός από τις πιο πάνω κοινωνικές ομάδες υπάρχουν και άλλες που χρειάζονται τη στήριξη και τη μέριμνα του κράτους:

- Η μειονότητα των Ρομά, η οποία βιώνει τον αποκλεισμό και την περιθωριοποίηση, και για την οποία θα εισαχθούν προγράμματα πλήρους ένταξής της στην κοινωνία.
- Οι μονογονεϊκές οικογένειες – με την πλειονότητα των μονογονιών να είναι γυναίκες.
- Οι ηλικιωμένοι, ιδίως οι χαμηλοσυνταξιούχοι – εξασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσής τους.
- Η νεολαία – προγράμματα υγιούς απασχόλησης και εκπαίδευσης.
- Τα οροθετικά άτομα, που βιώνουν στιγματισμό και περιθωριοποίηση – ενημέρωση της κοινωνίας για αποδοχή τους.
- Παιδιά με τον ένα γονέα Τ/κ και τον άλλο εκ Τουρκίας – παραχώρηση κυπριακής υπηκοότητας χωρίς ταπεινωτικές διαδικασίες.
- Απρόσκοπτη παραχώρηση όλων των δικαιωμάτων στους Τ/κ ως πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας.

4.4 Στεγαστικό: προγράμματα στήριξης νέων και χαμηλόμισθων στην απόκτηση στέγης

Το δικαίωμα στη στέγαση πρέπει να είναι αναφαίρετο για όλους. Στη σημερινή Κύπρο, όμως, με τις οικονομικές συνθήκες και τους κουτσουρεμένους μισθούς, οι στεγαστικές πιέσεις που αντιμετωπίζουν πάρα πολλοί άνθρωποι ολοένα και χειροτερεύουν. Οι αυθαιρεσίες των τραπεζών στην παραχώρηση δανείων, οι απειλές για εκποιήσεις σε περιπτώσεις μη εξυπηρετούμενων δανείων, τα υπερβολικά υψηλά ενοίκια παρά την πληθώρα διαθέσιμων διαμερισμάτων, μετατρέπουν το δικαίωμα στη στέγαση βραχνά για

πάρα πολύ μεγάλο μέρος του πληθυσμού. Τα ίδια περίπου ισχύουν και στην περίπτωση επαγγελματικής στέγης. Επιβάλλεται η λήψη άμεσων μέτρων, όπως:

- Στήριξη από το κράτος των δανειοληπτών των οποίων η πρώτη κατοικία ή η επαγγελματική στέγη απειλείται με εκποίηση.
- Επαναδραστηριοποίηση του Οργανισμού Χρηματοδότησης Στέγης για παροχή χαμηλότοκων και μακροχρόνιων δανείων και του Οργανισμού Ανάπτυξης Γης για την ανέγερση κατοικιών χαμηλού κόστους με σωστές προδιαγραφές.
- Επαναφορά από δήμους και κοινότητες του σχεδίου εργατικής κατοικίας.
- Επιδιόρθωση και αξιοποίηση εγκαταλελειμμένων κατοικιών για προσωρινή έστω στέγαση αστέγων.
- Αυστηρός έλεγχος στη δανειοδοτική πολιτική των τραπεζών για ιδιοκατοίκηση και απόκτηση επαγγελματικής στέγης.
- Έλεγχος στα ενοίκια και στις αυξήσεις ενοικίων και προστασία των ενοικιαστών από αυθαίρετες εξώσεις με την εισαγωγή μακροχρόνιων συμβολαίων.
- Επίσης, έλεγχος ότι τα προς ενοικίαση σπίτια/διαμερίσματα είναι κατάλληλα για αξιοπρεπή κατοίκηση.

4.5 Ανάδειξη του Πολιτισμού και στήριξη των δημιουργών και καλλιτεχνών

Οι άνθρωποι των Γραμμάτων και Τεχνών από μόνοι τους δεν μπορούν να αλλάξουν τον κόσμο. Ξυπνώντας όμως τις συνειδήσεις ενάντια στην αδικία και την καταπίεση, μπορούν να αλλάξουν τους ανθρώπους και αυτοί να αλλάξουν τον κόσμο. Γι' αυτό και ο καπιταλισμός καταπολεμά τον Πολιτισμό και τους δημιουργούς του και ενισχύει την υποκοουλτούρα. Αυτά τα είδαμε και πρόσφατα στην Κύπρο με την προσπάθεια δίωξης του ζωγράφου Γιώργου Γαβριήλ, το σκίσιμο σελίδων από σχολικά βιβλία και την εγκατάλειψη στο έλεος της τύχης των καλλιτεχνών κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Η Αριστερά θα:

- Σταθεί αρωγός στους ανθρώπους του Πολιτισμού και να ενισχύσει τις προσπάθειές τους.
- Ενισχύσει τα μαθήματα Τεχνών στα σχολεία.
- Επιχορηγήσει τους θεατρικούς θιάσους, μουσικά σχήματα και άλλες μορφές τέχνης ώστε ο Πολιτισμός να είναι προσιτός σε όλους.

4.6 Στήριξη στον αθλητισμό και τους αθλητές

Το ποδόσφαιρο κατά κύριο λόγο και κάποια άλλα ομαδικά αθλήματα κυριαρχούν σήμερα στην Κύπρο, τόσο σε προβολή όσο και ενασχόληση, σε βάρος όλων των άλλων μορφών αθλητισμού. Τα πλείστα των μεγάλων σωματείων ποδοσφαίρου ξοδεύουν υπέρογκα ποσά και, αναγκαστικά, διοικούνται και ελέγχονται από μεγάλα οικονομικά συμφέροντα, που με τη σειρά τους επωφελούνται από την εμπλοκή τους, είτε οικονομικά είτε και πολιτικά.

Όμως ο αθλητισμός σε σωστή βάση μπορεί να προσφέρει υγιή απασχόληση κυρίως στη νεολαία.

- Καλλιέργεια από το σχολείο του ευ αγωνίζεσθαι για αθλητισμό σε ευγενή άμιλλα.
- Ισότιμη ανάπτυξη όλων των μορφών αθλητισμού και στήριξη των αθλητών.
- Τα γήπεδα των σχολείων να παραμένουν ανοικτά τις ώρες και μέρες που είναι κλειστά τα σχολεία και να χρησιμοποιούνται ως χώροι ελεύθερης άθλησης.
- Όχι στην ευνοϊκή μεταχείριση σωματείων σε θέματα φόρου και άλλων οφειλών προς το κράτος.

4.7 Με τις προτάσεις της στους πιο πάνω βασικούς τομείς, καθώς και με μια σειρά άλλων μέτρων, όπως

- Αντικειμενική πρόσβαση στην πληροφόρηση, ιδιαίτερα από τα δημόσια ιδρύματα,
- Αυστηρή τήρηση των προνοιών για το ιδιοκτησιακό καθεστώς των ΜΜΕ,
- Ανασχεδιασμός των δρομολογίων των μέσων μαζικής μεταφοράς, αστικών και υπεραστικών και μείωση στις τιμές των εισιτηρίων,
- Δημιουργία ποδηλατόδρομων και πεζόδρομων και απαγόρευση κυκλοφορίας αυτοκινήτων στους πυρήνες των πόλεων,
- Πολεοδομικοί σχεδιασμοί που να σέβονται τον πολίτη και αυστηρή τήρησή τους χωρίς παρεκκλίσεις συντελεστών δόμησης/ύψους,

η Αριστερά στοχεύει σε μια καλύτερη ποιότητα ζωής για όλους.

5. ΕΡΓΑΣΙΑΚΑ

5.1 Εισαγωγή

Η σημερινή απορρύθμιση στο σύστημα εργασιακών σχέσεων είναι άμεσο αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης της τελευταίας δεκαετίας. Οι νεοφιλελεύθερες πολιτικές, εκμεταλλευόμενες την οικονομική κατάρρευση και τις δυσμενείς συνθήκες στις οποίες βρέθηκαν οι εργαζόμενοι, επέβαλαν τους δικούς τους ακραίους κανόνες στο όνομα μιας δήθεν εξόδου από τη χρεοκοπία και τη δημιουργία ενός «νέου οικονομικού μοντέλου». Στην πραγματικότητα βρισκόμαστε μπροστά σε μια βίαιη επίθεση, με συρρίκνωση των απολαβών (και του βιοτικού επιπέδου) των εργαζομένων που έχει στόχο την αύξηση των κερδών του κεφαλαίου. Παρόλα αυτά, και παρά τη μείωση του εργατικού κόστους, όχι μόνο δεν οδηγηθήκαμε στη λεγόμενη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, αλλά μικρομεσαίες ακόμα και μεγάλες επιχειρήσεις οδηγούνται στο κλείσιμο, διευρύνοντας την ψαλίδα σε βάρος των δυνάμεων της εργασίας.

Είναι χαρακτηριστικό ότι, σύμφωνα με τα στοιχεία της Κυπριακής Στατιστικής Υπηρεσίας, μεταξύ 2012 και 2017 ο διάμεσος μισθός έχει υποχωρήσει κατά 7%, ενώ στον ιδιωτικό τομέα η υποχώρηση είναι πολύ μεγαλύτερη από ό,τι η μέση. Επίσης, κατά το 2020 το 50% των εργαζομένων στην Κύπρο αμειβόταν με μισθό μέχρι €1.500, εκ των οποίων το 25,7% λαμβάνουν ακαθάριστο μισθό μέχρι €1.000. Η δε γενικότερη πορεία του συγκεκριμένου δείκτη καταδεικνύει ότι ο αριθμός των χαμηλά αμειβόμενων αυξάνει χρόνο με το χρόνο.

Η εργασιακή αβεβαιότητα που δημιούργησαν οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης αξιοποιήθηκε πλήρως από τις πολιτικές του κεφαλαίου που επιτέθηκαν σε μια σειρά από κατακτήσεις και δικαιώματα των εργαζομένων, με στόχο αρχικά την αποδυνάμωση του συνδικαλιστικού κινήματος, ώστε να διαμορφωθεί ένα νέο εργασιακό περιβάλλον όπου τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που αφορούν τους εργαζόμενους να αποφασίζονται πλέον χωρίς αυτούς.

- Απαξιώθηκε η ιδέα και το δικαίωμα του συνδικαλιζέσθαι.
- Πάγωσαν ή καταργήθηκαν εργασιακές συλλογικές συμβάσεις.
- Χιλιάδες εργαζόμενοι βρέθηκαν στις ουρές της ανεργίας.
- Μειώθηκαν δραματικά οι απολαβές, κυρίως των εργαζομένων στον ιδιωτικό τομέα.
- Κουτσουρεύτηκε η ΑΤΑ, αμφισβητήθηκε ο 13ος μισθός και αποδυναμώθηκαν τα Ταμεία Προνοίας.
- Επιβλήθηκαν οι "ευέλικτες" μορφές εργοδότησης.
- Οι ήδη ανεπαρκείς συντάξεις όλο και περισσότερο δεν μπορούν να καλύψουν τις βιοτικές ανάγκες χιλιάδων συνταξιούχων.

Παρά το σε βάρος τους διαμορφούμενο εργασιακό τοπίο, οι εργαζόμενοι και το συνδικαλιστικό κίνημα και μπορούν και πρέπει να βρουν ξανά τον δρόμο της υπεράσπισης της εργασίας και διεκδίκησης των δικαιωμάτων που τους αναλογούν ως ο βασικός πυλώνας της παραγωγής και της δημιουργίας του πλούτου. Το αφήγημα των εκπροσώπων της αστικής τάξης ότι η αγορά εργασίας θα αυτορρυθμιστεί και θα επιστραφούν σταδιακά στους εργαζόμενους αυτά που τους πήραν, είναι ένα μεγάλο ψέμα. Τίποτε δεν μπορεί να κερδηθεί χωρίς οργάνωση, ξεκάθαρο πρόγραμμα και αποφασιστική διεκδίκηση.

5.2 Στόχοι άμεσης προτεραιότητας

Η σημερινή συγκυρία στο εργασιακό τοπίο επιτάσσει τη διεκδίκηση συγκεκριμένων στόχων-προτεραιοτήτων, που θα μπορούσαν να αποτελέσουν τους βασικούς άξονες ενός ταξικού-εργατικού προγράμματος επαναφοράς των κεκτημένων όρων απασχόλησης και δικαιωμάτων και διεκδίκησης νέων αιτημάτων.

5.2.1 Κατοχύρωση των όρων απασχόλησης μέσα από Συλλογικές Συμβάσεις

Κατοχύρωση των όρων απασχόλησης μέσα από Συλλογικές Συμβάσεις, που αποτελούν το θεμέλιο για ρυθμισμένες εργασιακές σχέσεις. Ενεργοποίηση κλαδικών συμβάσεων των οποίων η ισχύς μονομερώς ανατράπηκε και εισαγωγή νομοθετικών ρυθμίσεων τήρησης βασικών όρων απασχόλησης, όπως μισθοί πρόσληψης, ωράριο, αργίες, ταμείο προνοίας, 13ος μισθός. Πρέπει επίσης να αυστηροποιηθούν μέσα από τις συμβάσεις τα κριτήρια απόλυσης και να ενισχυθεί το κατοχυρωμένο δικαίωμα στην απεργία. Για όσους εργαζόμενους δεν καλύπτονται σήμερα από συμβάσεις και μέχρι αυτό να επιτευχθεί, να συνομολογηθεί κατόπιν τριμερούς διαπραγμάτευσης ένα πλαίσιο διασφάλισης βασικών ελάχιστων όρων απασχόλησης και δικαιωμάτων. Το ίδιο πρέπει να ισχύσει και για τους μετανάστες που τώρα χρησιμοποιούνται ως φτηνή εργατική δύναμη.

5.2.2 Θέσπιση κατώτατου μισθού.

Ο κατώτατος μισθός που προνοείται στις συμβάσεις πρέπει να εφαρμόζεται από τους εργοδότες και αυτή η υποχρέωσή τους πρέπει να νομοθετηθεί. Βασική επιδίωξη του συνδικαλιστικού κινήματος ο εθνικός κατώτατος μισθός να θεσμοθετηθεί για όλους τους εργαζόμενους και όλους τους κλάδους, χωρίς εξαιρέσεις. Νοείται ότι θα υπερισχύει ο μισθός πρόσληψης που προνοούν οι συμβάσεις σε όλες τις περιπτώσεις που είναι υψηλότερος.

5.2.3 Μείωση ωρών εργασίας στις 35, χωρίς μείωση απολαβών.

5.2.4 Πλήρης επαναφορά και καθολική εφαρμογή της ΑΤΑ.

Η Αυτόματη Τιμαριθμική Αναπροσαρμογή, μια από τις σημαντικότερες κατακτήσεις των εργαζομένων, αποτελεί το εργαλείο διατήρησης της αγοραστικής αξίας των μισθών από τις απώλειες που δέχονται λόγω πληθωρισμού. Σε περιόδους όπως τη σημερινή, όπου το κύμα ακρίβειας ανεβαίνει, η ΑΤΑ είναι μια ασπίδα προστασίας. Το μνημονιακό κουτσούρεμα της ΑΤΑ πρέπει άμεσα να σταματήσει, να επανέλθει η πλήρης απόδοσή της και ο θεσμός να καλύψει το σύνολο των εργαζομένων.

5.2.5 Τερματισμός της αγοράς υπηρεσιών

Τερματισμός της αγοράς υπηρεσιών από τον δημόσιο, τον ημιδημόσιο τομέα και την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Ένα φαινόμενο που παρατηρείται και στον ιδιωτικό τομέα και εξαναγκάζει τους εργαζόμενους σε εργασία χωρίς τα στοιχειώδη δικαιώματα. Προς το σκοπό αυτό πρέπει να υπάρξουν νομοθετικές ρυθμίσεις που να ορίζουν τα χαρακτηριστικά της μισθωτής απασχόλησης και να αποτρέπουν τη συγκάλυψη της μισθωτής εργασίας υπό τον μανδύα της «αυτοαπασχόλησης».

5.2.6 Πάταξη του φαινομένου της αδήλωτης εργασίας

5.2.7 Πάταξη της εκμετάλλευσης των μεταναστών ως φτηνής εργατικής δύναμης

5.2.8 Ρύθμιση της τηλεργασίας

Ρύθμιση της τηλεργασίας και διασφάλιση των όρων άσκησης της μέσα από τις συλλογικές συμβάσεις, ώστε να αποτραπεί κάθε ενδεχόμενο χρησιμοποίησής της ως εργαλείο απορρύθμισης και χαμηλής αμοιβής.

5.2.9 Αναβάθμιση του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων

- Κατάργηση του πέναλτι 12% στις συντάξεις όσων τηρούν τις προϋποθέσεις και επιλέγουν να συνταξιοδοτηθούν στο 63ο έτος της ηλικίας τους.
- Όχι στη διασύνδεση του ορίου συνταξιοδότησης με το προσδόκιμο ζωής.
- Αύξηση των κατώτατων συντάξεων σε όρια που να διασφαλίζουν το αναγκαίο βιοτικό επίπεδο των συνταξιούχων.
- Εισαγωγή τέτοιων μέτρων υπολογισμού της σύνταξης (π.χ. κλιμακωτά) ώστε η αναλογική κατανομή να μην αναπαράγει ή να αυξάνει την ανισότητα των εισφορών.
- Καταβολή ανεργιακού επιδόματος για ολόκληρη την περίοδο της αποδεδειγμένης ανεργίας.
- Απλοποίηση των διαδικασιών παροχής επιδομάτων του Ταμείου και επίσπευση του χρόνου πληρωμής στους δικαιούχους.
- Παραχώρηση επιδόματος ασθενείας και ανεργίας στους ασφαλισμένους εργαζόμενους πέραν των 63 ετών.
- Έλεγχος εργοδοτών και εφαρμογή της νομοθεσίας για υποχρέωση καταβολής της κοινωνικής ασφάλισης.
- Επίσπευση χρονοδιαγραμμάτων έκδοσης αποφάσεων του Εργατικού Δικαστηρίου.
- Διαφύλαξη και ενίσχυση της βιωσιμότητας του ΤΚΑ, διαφάνεια και δημοκρατικός έλεγχος της λειτουργίας του Ταμείου.

5.2.10 Ασφαλές εργασιακό περιβάλλον

- Λήψη αποτελεσματικών μέτρων προστασίας της ασφάλειας και υγείας των εργαζομένων και εφαρμογή της νομοθεσίας για συμμόρφωση των εργοδοτών.

- Υποχρεωτική κατάρτιση των εργαζομένων σε τομείς υψηλού κινδύνου και λειτουργία επιτροπών ασφάλειας και υγείας.
- Λειτουργία και ενίσχυση των ταμείων ευημερίας των εργαζομένων για ανάπαυση, ψυχαγωγία και πρόσβαση στον πολιτισμό.
- Προώθηση διαφάνειας διαδικασιών διερεύνησης εργατικών ατυχημάτων.

6. ΠΑΙΔΕΙΑ-ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

6.1 Εισαγωγή

Για την Αριστερά το καθολικό δικαίωμα στην Παιδεία αποτελεί και πάντα αποτελούσε βασικό πυλώνα μιας δίκαιης και δημοκρατικής κοινωνίας. Για την Αριστερά η γνώση και η καλλιέργεια κριτικής σκέψης είναι ουσιώδεις για την αντίσταση στη χειραγώγηση, για την κατανόηση της κοινωνίας και, επομένως και κυρίως, για την αλλαγή της κοινωνίας. Αυτή τη διαχρονικά συνεπή θέση για την Παιδεία οφείλει να τη ξαναφέρει δυναμικά στο προσκήνιο η Αριστερά μέσα από το πρόγραμμά της, καθώς οι κυρίαρχες νεοφιλελεύθερες πολιτικές έχουν διαβρώσει σταδιακά ή και καταργήσει πολλές κατακτήσεις, και απαιτείται όχι μόνο η επαναδιεκδίκησή τους αλλά και η επέκτασή τους.

Άξονας των διεκδικήσεων της Αριστεράς είναι η δωρεάν, δημοκρατική, κοσμική και ποιοτική εκπαίδευση για όλους, χωρίς διακρίσεις, απαλλαγμένη από εθνικισμό και ρατσισμό, με σεβασμό στη διαφορετικότητα και την πολυπολιτισμικότητα, είναι μια εκπαίδευση που να δημιουργεί ανθρώπους με κοινωνική αντίληψη και συνείδηση. Η πλήρης υλοποίηση αυτών των διεκδικήσεων θα επιτευχθεί με μια συνολική ριζοσπαστική ανασυγκρότηση της Εκπαίδευσης. Όσο μακροπρόθεσμος και αν είναι ο στόχος αυτός, καθώς είναι συνυφασμένος με το γενικότερο στόχο για ένα ευρύτερο κοινωνικό και οικονομικό μετασχηματισμό, είναι άμεση η ανάγκη ανάλυσης και ανάπτυξής του και σημαντική η διάχυσή του προς την κοινωνία για να γίνει κτήμα της και όραμά της και να προκαλέσει και τη δική της συμμετοχή στην επεξεργασία του. Η κατανόησή του είναι όμως αναγκαία και για την αναζήτηση και διεκδίκηση, με τη συνειδητή συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων και της κοινωνίας γενικότερα, άμεσων λύσεων σε μια σειρά από επείγοντα προβλήματα που έχει οξύνει ή και δημιουργήσει η καταστροφική εκπαιδευτική πολιτική των τελευταίων χρόνων.

Οι άξονες αυτής της πολιτικής διέπονται ουσιαστικά από την κυρίαρχη νεοφιλελεύθερη ευρωπαϊκή στρατηγική για την Εκπαίδευση, όπως αυτή εκφράζεται σε διάφορες οδηγίες και ευρωπαϊκές συνθήκες, τις οποίες οι χώρες κλήθηκαν να ακολουθήσουν. Το κυρίαρχο χαρακτηριστικό τους είναι η αντίληψη του αγαθού της Παιδείας ως χρηστικό εμπορικό προϊόν, προσανατολισμένο στις ανάγκες της αγοράς και που να υπακούει στους νόμους της, μετρήσιμο με ποσοτικά κριτήρια -τους γνωστούς δείκτες- που καθορίστηκαν με όρους παραγωγικότητας ως τρόπος ιεραρχικής ταξινόμησης και διαφήμισης της γνώσης, ως ένα νέο "νόμισμα" εκπαιδευτικής "αξίας". Το επιχειρηματικό αυτό μοντέλο αποτίμησης και τυποποίησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας, όχι μόνο διαστρεβλώνει τον κατ' εξοχή ρόλο της εκπαίδευσης, αλλά είναι και άρρηκτα συνυφασμένο με τον έλεγχο και τη διαχείριση, που απαιτούν και μια γραφειοκρατία ενισχυμένη και, συνακόλουθα, δαπανηρή σε βάρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Η Έκθεση επταμελούς Επιτροπής Πανεπιστημιακών, με τίτλο "Δημοκρατική και Ανθρώπινη Παιδεία στην Ευρωκυπριακή Πολιτεία", η οποία υποβλήθηκε το 2004 στον τότε υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού, εμπεριέχει αναλύσεις και προτάσεις αλλαγής, ενάντια στη

συντήρηση, τον αναχρονισμό και την οπισθοδρόμηση. Δεν επρόκειτο για πρόταση για μια "σοσιαλιστική μεταρρύθμιση", αλλά για ορθολογιστική αντιμετώπιση της εκπαίδευσης, με μη εμπορευματοποιημένους όρους. Εν τούτοις, λόγω παρεμβάσεων, η επιστημονική επιτροπή για τη διαμόρφωση νέων αναλυτικών προγραμμάτων που συστάθηκε το 2008, μερικώς μόνο ανταποκρίθηκε στη φιλοσοφία της Έκθεσης, η οποία τελικά εγκαταλείφθηκε εντελώς από την Κυβέρνηση Αναστασιάδη. Η επαναφορά της ως βάση για παραπέρα βελτιώσεις και η υλοποίησή της θα είναι ένα σημαντικό βήμα στην επαναδιακδίκηση των κατακτήσεων στην Παιδεία και, στην επέκτασή τους, για μια δημοκρατική και ανθρώπινη Παιδεία.

6.2 Κύριοι στόχοι της επιδιωκόμενης εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης

Στη βάση των πιο πάνω, οι κύριοι στόχοι της επιδιωκόμενης εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης κωδικοποιούνται ως εξής:

6.2.1 Για ένα κοσμικό σχολείο

Η εκπαίδευση, το περιεχόμενο και ο σχεδιασμός της θα είναι απαλλαγμένος από την εκκλησιαστική επέμβαση ή/και παρέμβαση και τον όποιο άμεσο ή έμμεσο έλεγχο από την εκκλησιαστική εξουσία. Αυτό σημαίνει:

- Το μάθημα των Θρησκευτικών θα είναι μάθημα επιλογής και δεν θα έχει το σημερινό κατηχητικό του περιεχόμενο αλλά θα αντικατασταθεί από την Ιστορία των Θρησκειών (Θρησκευολογία).
- Θρησκόληπτες προσεγγίσεις που να αντιπαραβάλλονται με την επιστήμη δεν θα έχουν θέση.
- Γενικότερα, θρησκευτικές ερμηνείες ή προσεγγίσεις δεν θα παρεμβάλλονται στη διδακτική ύλη.
- Θα απαιτείται σεβασμός των θρησκευτικών επιλογών των μαθητών και κατάργηση αγιασμών, ομιλιών από ιερείς και θεολόγους, καθώς και της προβολής της Ορθοδοξίας ως της άριστης των θρησκειών.
- Η επιλογή υπουργού Παιδείας δεν θα εναπόκειται στην έγκριση του Αρχιεπισκόπου ή οποιουδήποτε άλλου μέλους της Εκκλησίας.

6.2.2 Για ένα πραγματικά δημοκρατικό, ανθρώπινο σχολείο για όλους

Η Εκπαίδευση θα είναι ουσιαστικά δημοκρατική και θα υπηρετεί τον μορφωτικό της ρόλο, την πνευματική ανάπτυξη του ατόμου. Αυτό σημαίνει:

- Το περιεχόμενό της θα στηρίζεται στις παγκόσμιες δημοκρατικές αξίες, στη δικαιοσύνη, την ισότητα, την ελευθερία της σκέψης, την αλληλεγγύη αντί της ανταγωνιστικότητας, το σεβασμό της διαφορετικότητας και πολιτισμικότητας, ενάντια στο ρατσισμό και τον εθνικισμό.
- Η εκπαίδευση είναι κοινωνικό αγαθό και όχι παραγωγή "προϊόντος" -του απολυτηρίου- με καταναλωτές τους μαθητές. Θα έχει στόχο και μοχλό την

καλλιέργεια κριτικής σκέψης, θα είναι εκπαίδευση-μόρφωση και όχι ειδικευση-κατάρτιση και θα επιδιώκει την ολοκληρωμένη γνώση και κατανόηση και όχι την πληροφορία. Αυτό προϋποθέτει ότι θα πάψει να αντιμετωπίζεται ως χρηστικό εργαλείο δεξιοτήτων που να δημιουργεί εργαζόμενους άμεσα αξιοποιήσιμους, φτηνούς και αναλώσιμους. Είναι απόλυτα αναγκαία η (επανα)διαφοροποίηση των αναλυτικών προγραμμάτων -συναφώς και των διδακτικών βιβλίων- τα οποία έχουν καταντήσει να απευθύνονται στους "εκλεκτούς" ως προθάλαμος πανεπιστημίου.

- Οι ίσες ευκαιρίες και μια ομοιογενής διδακτική προσέγγιση δεν είναι αρκετές για μια πραγματικά δημοκρατική παιδεία. Η ανισότητα του πολιτισμικού κεφαλαίου που διαθέτει ο μαθητής, απόρροια της κοινωνικής/οικονομικής ανισότητας, δεν μπορεί να απαμβλυνθεί παρά μόνο με Αντισταθμιστική Εκπαίδευση, η οποία πρέπει να γίνει πράξη και να μην παραμείνει στο επίπεδο των διακηρύξεων, όπως είναι τώρα. Χωρίς αυτή, δημιουργούνται εκπαιδευτικές ανισότητες που οδηγούν και σε παραβατικές συμπεριφορές, και η κοινωνική ανισότητα ενισχύεται. Η καθιέρωση του ολόημερου σχολείου θα είναι επίσης ένας σημαντικός παράγοντας στην υλοποίηση των πιο πάνω στόχων και θα απαμβλύνει το μεγάλο πρόβλημα της παραπαιδείας.
- Όλοι οι δείκτες πρέπει να καταργηθούν. Η εισαγωγή και επιβολή αυτών των μετρικών έχει μετατρέψει τους εκπαιδευτικούς σε διαχειριστές των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, στραγγαλίζει την ελευθερία τους και τους θέτει υπό συνεχή πίεση να καλύψουν την ύλη και, επιπλέον, να γράφουν, να συμπληρώνουν σωρεία εντύπων, να γράφουν αναφορές/απολογισμούς και να κάνουν στατιστικές, με τον ισχυρισμό ότι αυτά υπηρετούν την αποδοτικότητα.
- Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να τυγχάνουν σεβασμού και ως εργαζόμενοι αλλά και ως οι κύριοι λειτουργοί στην εκπαιδευτική διαδικασία, έχοντας και την ελευθερία να προσεγγίζουν τους μαθητές αναγνωρίζοντας και κατανοώντας τη διαφορετικότητά τους και προσαρμόζοντας κατάλληλα τους στόχους τους. Η απελευθέρωση των εκπαιδευτικών θα σημαίνει και απελευθέρωση των μαθητών, οι οποίοι και αυτοί συμπιέζονται, με ψυχολογικές συνέπειες, από χρονοδιαγράμματα και τον φόρτο ύλης, όπως και από το εξετασιοκεντρικό σύστημα που είναι συνυφασμένο με την ιδεοληψία για ποσοτικοποίηση της απόδοσή τους.
- Ιδιαίτερη σημασία θα πρέπει να δοθεί στην ουσιαστική ένταξη μαθητών με αναπηρίες στην εκπαιδευτική διαδικασία, που σημαίνει υιοθέτηση και προώθηση της φιλοσοφίας της Ενιαίας Εκπαίδευσης, για την οποία υπάρχουν πολύ σημαντικές μελέτες/έρευνες διεθνώς, αλλά και στο Τμήμα Επιστημών της Αγωγής του Πανεπιστημίου Κύπρου όπου και διδάσκεται. Η Ενιαία Εκπαίδευση δεν σημαίνει μεταφορά του ειδικού σχολείου στο γενικό σχολείο, αλλά τροποποίηση του τρόπου διδασκαλίας, της διδακτικής ύλης και παροχή των μέσων που χρειάζονται για να μπορεί ο μαθητής με αναπηρία να συμμετέχει ισότιμα στην τάξη.
- Ιδιαίτερη σημασία θα πρέπει επίσης να δοθεί στην ουσιαστική ένταξη μαθητών με μεταναστευτική βιογραφία, που σημαίνει ενισχυμένη διδασκαλία της γλώσσας και όχι σε βάρος της διδασκαλίας των άλλων μαθημάτων όπως γίνεται σήμερα (όταν και

αν γίνεται). Σημαίνει επίσης αμφίδρομη ενημέρωση, με διερμηνεία, με τους γονείς τους, οι οποίοι σήμερα ούτε τις όποιες εγκυκλίους παίρνουν μπορούν να τις διαβάσουν.

Για να καταστούν εφικτά πολλά από τα πιο πάνω, χρειάζεται να μειωθεί ο αριθμός μαθητών σε κάθε τάξη, που σημαίνει και επέκταση του αριθμού των σχολείων και αύξηση του αριθμού των εκπαιδευτικών. Σε σχέση με το τελευταίο, η απαίτηση είναι η άμεση κατάργηση της αγοράς υπηρεσιών από εκπαιδευτικούς, μιας νεοφανούς και παντελώς απορριπτέας "ανακάλυψης" των κυβερνήσεων Αναστασιάδη.

6.3 Περί ιδιωτικής εκπαίδευσης

Η κυρίαρχη αντίληψη που εμπορευματοποιεί το αγαθό της εκπαίδευσης/μόρφωσης και η απαίτηση συμμόρφωσης σε αυτή την αντίληψη έχει οδηγήσει παγκόσμια και σε συρρίκνωση της δημόσιας εκπαίδευσης και ενίσχυση της ιδιωτικής.

Στην Κύπρο η λειτουργία ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων είναι μία πραγματικότητα, πράγμα που πλήττει ήδη το στόχο της δωρεάν εκπαίδευσης καθώς τα ιδιωτικά εκπαιδευτήρια είναι κερδοσκοπικού χαρακτήρα, είτε το αρνούνται είτε όχι. Ωστόσο, μπορούν να τεθούν κάποιες ασφαλιστικές/περιοριστικές δικλίδες και, επιπλέον, η αναβάθμιση και οικονομική ενίσχυση της δημόσιας εκπαίδευσης θα αποτελέσει και ένα φραγμό στην επικράτηση της ιδιωτικής την οποία προκρίνει η νεοφιλελεύθερη ιδεολογία.

Τέτοιες δικλίδες είναι:

- Ο έλεγχος της ποιότητας και της δομής της εκπαίδευσης στα ιδιωτικά σχολεία στη βάση της επιδιωκόμενης εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης.
- Ο έλεγχος της ποιότητας της εκπαίδευσης στα ιδιωτικά πανεπιστήμια (ισοτιμία πτυχίων).
- Ο έλεγχος και η μείωση των διδάκτρων σε όλες τις βαθμίδες (συμπεριλαμβανομένων των κολλεγίων και πανεπιστημίων).
- Ο έλεγχος της ποιότητας της εκπαίδευσης στα ιδιωτικά κολλέγια.
- Η προστασία των δικαιωμάτων των εκπαιδευτικών, σε όλες τις βαθμίδες, με κατοχύρωση του δικαιώματος του συνδικαλιζέσθαι και με συλλογικές συμβάσεις.
- Ο έλεγχος των μεθόδων προσέλκυσης ξένων φοιτητών (που προέρχονται κυρίως από την Ασία) στα ιδιωτικά κολλέγια, οι οποίες είναι, με τις ευλογίες της Κυβέρνησης, εξόχως παραπλανητικές.

7. ΥΓΕΙΑ

7.1 Εισαγωγή

Ο τομέας της Υγείας είναι ζωτικός πυλώνας για τη ζωή του ανθρώπου ως ατόμου από τη γέννηση μέχρι και τον θάνατό του, αλλά έχει και ιδιαίτερη σημασία για την ίδια την κοινωνία στο σύνολό της. Γι' αυτό και η σημασία που έχει να οργανώνεται, να επεκτείνεται και να εξελίσσεται κάτω από την ευθύνη του κράτους είναι και ουσιαστική και επιβεβλημένη.

Μέσα από την ανασκόπηση της ιστορικής του πορείας από την σκοπιά του οφέλους της κοινωνίας, αναδεικνύονται και οι κατευθύνσεις που θα πρέπει να πάρει η σημερινή πολιτική αντιμετώπισής του. Κι επειδή οι σχεδιασμοί προς όφελος της κοινωνίας γίνονται και υλοποιούνται βλέποντας και προς το μέλλον, πρέπει να αντιμετωπιστεί και ως πυλώνας οικονομικής, επιστημονικής και πολιτισμικής ανάπτυξης της κοινωνίας. Αυτό σημαίνει πως η διαχείριση της υφιστάμενης κατάστασης πρέπει να ενταχθεί σ' ένα πλαίσιο ενός γενικότερου οράματος για την κοινωνία.

7.2 Γενικό Σχέδιο Υγείας

Το ΓεΣΥ είναι μια σημαντική κατάκτηση που πρέπει να προστατευθεί και να επεκταθεί. Αυτό επιβάλλει:

- Την προστασία του ως κόρην οφθαλμού, που σημαίνει την προστασία του μονοασφαλιστικού από τις επιδιώξεις των υποστηρικτών του πολυασφαλιστικού σχεδίου, το οποίο είναι μηχανισμός που υπηρετεί το ατομικό και όχι το κοινωνικό συμφέρον και βρίσκεται στην κατεύθυνση που υπονομεύει και την ποιοτική και την καθολική παροχή της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την παροχή υψηλής ποιότητας στους προνομιούχους και χαμηλής στους μη προνομιούχους.
- Την παροχή όλου του φάσματος της ιατρικής φροντίδας μέσα από το ΓεΣΥ.
- Την παροχή της φαρμακευτικής αγωγής σε όλη της την έκταση.
- Τον εκσυγχρονισμό και την ενίσχυση των δημόσιων νοσηλευτηρίων με ιατρικό και παραϊατρικό προσωπικό, με κτηριακές εγκαταστάσεις και εισαγωγή τεχνολογίας που να βελτιώνει την οργανωτική δομή λειτουργίας των νοσοκομείων, με τεχνολογικό εξοπλισμό και με οτιδήποτε άλλο χρειάζεται να γίνει.
- Τη βελτίωση της πρωτοβάθμιας περίθαλψης.
- Την παροχή πρωτοβάθμιας φροντίδας και στο πιο απομακρυσμένο χωριό. Μέσω μηχανοκίνητων ιατρικών μονάδων, τεχνολογικά εξοπλισμένων και στελεχωμένων από εκπαιδευμένους νοσηλευτές, μπορεί να πραγματοποιηθεί από απόσταση και ιατρική εξέταση του ασθενούς από τον προσωπικό του γιατρό ή τον ειδικό παθολόγο και χορήγηση φαρμάκων.

- Την ενίσχυση της συνεργασίας των νοσοκομείων με τις ιατρικές σχολές των πανεπιστημίων.
- Την καταπολέμηση της κερδοσκοπίας μέσα από την επαναξιολόγηση του κόστους και τον έλεγχο όλων των συμβαλλομένων με το ΓεΣΥ. Στα πλαίσια αυτά απαιτείται και ο έλεγχος/ρύθμιση των τιμών των φαρμάκων, οι οποίες αφήνονται να καθορίζονται αυθαίρετα από τους εισαγωγείς.
- Τον αποτελεσματικό φορολογικό έλεγχο όσων δεν έχουν συμβληθεί με το ΓεΣΥ, ελέγχοντας και συγκρίνοντας την απόκτηση περιουσιακών τους στοιχείων με τις φορολογικές τους δηλώσεις.

7.3 Ευρύτερος ανασχεδιασμός/ανάπτυξη του τομέα της Υγείας

Απαιτείται ένας ευρύτερος ανασχηματισμός του τομέα της Υγείας, στον οποίο να εντάσσεται βέβαια και το ΓεΣΥ. Ένας σχεδιασμός στα πλαίσια ενός γενικότερου οράματος που θα οδηγεί την κοινωνία σε πολύπλευρη ανάπτυξη, που η πραγμάτωσή του θα καταστήσει το νησί και περιφερειακό κέντρο εκπαίδευσης, αλλά και πόλο έλξης τουλάχιστον για τους πληθυσμούς των χωρών της γύρω περιοχής. Βασικές κατευθύνσεις είναι:

- Ενίσχυση και ανάπτυξη του τομέα της διάγνωσης, της θεραπείας και της έρευνας.
- Διάθεση απαιτούμενων οικονομικών πόρων για προγραμματισμό ανάπτυξης και δημιουργίας νέων ερευνητικών κέντρων σε ένα πιο ευρύ πεδίο της ιατρικής επιστήμης, σε συνεργασία και με τις ιατρικές σχολές των πανεπιστημίων.
- Δημιουργία πανεπιστημιακού νοσοκομείου. Τα οφέλη από τη λειτουργία τέτοιου νοσοκομείου είναι πολλά. Αυτό επιβεβαιώνεται από την εμπειρία άλλων χωρών.
- Ανασυγκρότηση της Παιδιατρικής. Οι ανάγκες σήμερα καλύπτονται από παιδιατρικούς θαλάμους σε νοσοκομεία και τη μοναδική παιδιατρική κλινική που λειτουργεί στο Νοσοκομείο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος ΙΙΙ στη Λευκωσία. Η ίδρυση και λειτουργία πανεπιστημιακού παιδιατρικού νοσοκομείου, που να καλύπτει όλες τις παιδιατρικές ειδικότητες, έχει να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο για την ανάπτυξη του κλάδου.
- Ανέγερση και λειτουργία μαιευτικών-γυναικολογικών κέντρων, όπως και κέντρων προγεννητικής ιατρικής.
- Δημιουργία γηριατρικού νοσοκομείου. Η Γηριατρική ως ειδικότητα της Ιατρικής υστερεί πάρα πολύ. Η λειτουργία ενός γηριατρικού νοσοκομείου θα δώσει ώθηση στην ανάπτυξη του κλάδου και θα αναβαθμίσει την ιατρική φροντίδα και περίθαλψη των ανθρώπων της τρίτης ηλικίας. Η μέριμνα για φροντίδα της τρίτης ηλικίας είναι ταυτόχρονα φροντίδα και μέριμνα για τις νεαρότερες ηλικίες.
- Νοσοκομείο Τροόδους (πρώην Σανατόριο Κυπερούνας). Η προοπτική του πάει χέρι-χέρι με την προοπτική των κοινοτήτων της γύρω περιοχής. Και των δύο η μοίρα εξαρτάται από το αν θα συνεχίσουν να κυριαρχούν οι πολιτικές που εφαρμόζονται ή

αν θα εφαρμοστούν πολιτικές που θα οδηγούν σε αναστροφή της κατάστασης, δηλαδή να γίνει σχεδιασμός ανάπτυξης της υπαίθρου και αποσυμφόρησης των πόλεων. Αυτό σημαίνει μικρά αστικά κέντρα και κωμοπόλεις στην ύπαιθρο. Η αναζωογόνηση και ανάπτυξη της γύρω περιοχής θα απαιτήσει και την ανάπτυξη του Νοσοκομείου. Αν δεν συμβεί αυτό, το Νοσοκομείο θα παραπαίει μεταξύ φθοράς και αφθαρσίας, με την πλάστιγγα να γέρνει προς τη φθορά.

- Συμπερίληψη της τουρκοκυπριακής κοινότητας στον σχεδιασμό της παροχής ιατρικής φροντίδας. Με την ουσιαστική συμπερίληψή της ανοίγονται δρόμοι συνεργασίας και συνεννόησης των δύο κοινοτήτων και ελαχιστοποίησης της διαχωριστικής γραμμής που σήμερα τις χωρίζει, και κτίζονται γέφυρες για συνένωση και επανένωσή τους μέσα στο ίδιο κράτος.
- Για όλα τα πιο πάνω απαιτείται πρώτα απ' όλα η αύξηση του ποσοστού του ΑΕΠ που θα διατίθεται για τη δημόσια υγεία.

Ο τομέας της Υγείας, ως βασικός πυλώνας ανάπτυξης, βρίσκεται σε αλληλεπίδραση με τους τομείς της Παιδείας και της Οικονομίας και απαιτείται ο ανασχεδιασμός και των τριών τομέων ώστε να υπηρετούν τα συμφέροντα της κοινωνίας. Αυτό σημαίνει τον προσανατολισμό προς την εφαρμογή πολιτικών που θα ισορροπούν την ανάπτυξη μεταξύ των πόλεων και της υπαίθρου, σημαίνει την αναζωογόνηση της υπαίθρου με τη δημιουργία υποδομών που θα καλύπτουν όλες τις βασικές ανάγκες λειτουργίας μιας μικρής έστω τοπικής κοινωνίας.

Μικρές πόλεις και αναζωογονημένη ύπαιθρος, κάτω από ένα σχεδιασμό συνολικής ανάπτυξης με κεντρικό στόχο την ευημερία των ανθρώπων, σημαίνει ότι όλες οι υπηρεσίες φτάνουν πιο κοντά στις απόμακρες κοινότητες, σημαίνει τη δημιουργία καλύτερων συνθηκών διαβίωσης, σημαίνει την ουσιαστική περιβαλλοντική φροντίδα, σημαίνει πολλά άλλα που όλα μαζί κτίζουν ένα υγιές κοινωνικό περιβάλλον που συμβάλλει αποφασιστικά στη σωματική και ψυχική υγεία του πληθυσμού.

8. ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟ

Η μετανάστευση και το άσυλο συναποτελούν ένα από τα πιο κρίσιμα ζητήματα που αντιμετωπίζει σήμερα η ανθρωπότητα. Κι αυτό παρά τις διαφορετικές γενεσιουργές τους αιτίες και τα διαφορετικά νομικά και θεσμικά πλαίσια που διέπουν την παραμονή, την απασχόληση και τα δικαιώματα των μεταναστριών και των μεταναστών, των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο.

Η παγκοσμιοποίηση του νεοφιλελευθερισμού και τα παράγωγά του αναγκάζουν εκατομμύρια ανθρώπους να καταφεύγουν στη μετανάστευση και την προσφυγιά για να ξεφύγουν από την πείνα και τη φτώχεια, την καταστροφή του περιβάλλοντος, τους πολέμους, τους διωγμούς και την καταπίεση από δεσποτικά και αυταρχικά καθεστώτα.

8.1 Μετανάστευση

Στην Κύπρο, το νομικό και θεσμικό πλαίσιο του μοντέλου μετανάστευσης υιοθετήθηκε στις αρχές της δεκαετίας του 1990, με τη σύμφωνη γνώμη των κοινωνικών εταίρων -κράτος, εργοδοτικές και συνδικαλιστικές οργανώσεις- με σκοπό την ικανοποίηση σοβαρών ελλείψεων στην αγορά εργασίας με ανειδίκευτο και φτηνό εργατικό δυναμικό.

Οι βασικοί άξονες του μοντέλου αυτού της προσωρινής μετανάστευσης είναι οι ακόλουθοι:

- Αυστηρά οριοθετημένη βραχυχρόνια παραμονή στη χώρα
- Απόλυτη διασύνδεση της άδειας διαμονής και της άδειας απασχόλησης σε συγκεκριμένο εργοδότη και συγκεκριμένο επάγγελμα
- Καθορισμός των όρων και συνθηκών απασχόλησης από το κράτος
- Διαχείριση σημαντικών πτυχών της μετανάστευσης από ιδιωτικά γραφεία στην Κύπρο και τις χώρες προέλευσης των μεταναστών
- Αποκλεισμός των μεταναστών από νομική προστασία, σημαντικούς κρατικούς μηχανισμούς και υπηρεσίες στην απασχόληση και άλλους τομείς, όπως και από ωφελήματα του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΤΚΑ), στο οποίο συνεισφέρουν όπως όλοι οι εργαζόμενοι.

Τα πιο πάνω οδηγούν στην απόλυτη εξάρτηση των μεταναστριών και των μεταναστών από τους εργοδότες, συνθήκη που τους καθιστά ευάλωτους στην υπερεκμετάλλευση και τη συστηματική παραβίαση των ωρών και άλλων όρων απασχόλησής τους, τη μη πληρωμή μισθών, την ψυχολογική και σωματική βία, περιλαμβανόμενου και του βιασμού, εκφοβισμό και απειλές για απόλυση και απέλαση αν τολμήσουν να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους, κατακράτηση διαβατηρίων και άλλων προσωπικών εγγράφων, την εν αγνοία τους μη ανανέωση της άδειας παραμονής και απασχόλησης και την ως εκ τούτου απώλεια της νομιμότητάς τους, με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Όλα αυτά με μηδαμινό ή ελάχιστο κόστος στους εργοδότες. Αναπόσπαστο συστατικό του μοντέλου αυτού είναι οι εξαιρετικά χαμηλοί μισθοί των μεταναστών που βρίσκονται κάτω από το 50% του

ισχύοντος κατώτατου μισθού, ενώ έχει ήδη δηλωθεί από την Κυβέρνηση Αναστασιάδη η πρόθεση αποκλεισμού τους από τον σχεδιαζόμενο εθνικό κατώτατο μισθό. Συμπληρώνοντας το απαράδεκτο αυτό πλαίσιο είναι η εξάρτηση των μεταναστών από τους ατζέντηδες που με τις εξωφρενικά υψηλές αμοιβές τους οδηγούν πολλούς από τους ανθρώπους αυτούς στη δουλεία λόγω χρέους (debt bondage).

Στο πλαίσιο αυτό, το μεταναστευτικό μοντέλο εξακολουθεί να διατηρεί την αρχική του φιλοσοφία και αξίωμα, ότι οι μετανάστριες και οι μετανάστες αποτελούν ένα αποθεματικό εργατικού δυναμικού εύκολα εκμεταλλεύσιμο που μπορεί να χρησιμοποιείται και να διατίθεται κατά το δοκούν των κρατούντων προς εξυπηρέτηση των εργοδοτών και των κυκλωμάτων εκμετάλλευσής τους. Οι νομικά κατοχυρωμένες θεσμικές διακριτικές δομές, διαδικασίες και ρατσιστικές πρακτικές έχουν οδηγήσει στη νομιμοποίηση και την κανονικοποίηση του περιορισμού και της παραβίασης βασικών εργασιακών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων των μεταναστών, στην περιθωριοποίηση και τον αποκλεισμό τους. Αυτές οι δομές και πρακτικές έχουν δημιουργήσει μια παράπλευρη αγορά εργασίας που διαχωρίζει την εργατική τάξη και τη σπρώχνει σε επικίνδυνες αντιπαραθέσεις μεταξύ "εμάς, των Ευρωπαίων" και "των απολίτιστων ξένων"..

Όπως καταγγέλλουν πολλοί ευρωπαϊκοί και διεθνείς φορείς, μεταξύ τους και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ([υπόθεση Rantsev v. Κύπρου και Ρωσίας, 2010](#)), αλλά και σύμφωνα με παγκόσμιους δείκτες ([Global Slavery Index](#)), το κυπριακό σύστημα μετανάστευσης καθιστά χιλιάδες μεταναστών ευάλωτους σε ακραίας μορφής εκμετάλλευση και σύγχρονη δουλεία.

8.1.1 Οι θέσεις της Αριστεράς

Για ανατροπή της ανεπίτρεπτης και κατάφωρα άδικης αυτής κατάστασης, για να αναγνωριστεί η σημαντική και πολύπλευρη συμβολή των μεταναστριών και των μεταναστών στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, και για να συμβαδίσει επιτέλους η Κύπρος με τις σύγχρονες αντιλήψεις περί δικαίου, η Αριστερά θα επιδιώξει τα ακόλουθα:

8.1.1.1 Αντικατάσταση του υφιστάμενου μοντέλου προσωρινής μετανάστευσης

Το μοντέλο προσωρινής μετανάστευσης πρέπει να αντικατασταθεί με ένα άλλο που θα στηρίζεται στον σεβασμό των εργασιακών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την ίση μεταχείριση όλων, ανεξάρτητα από χώρα καταγωγής ή προέλευσης, θρησκεία, γλώσσα ή όποια άλλη διαφορετικότητα.

- Η διαμόρφωση και ανάπτυξη αυτού του συστήματος θα πρέπει να γίνει μέσω ευρείας δημόσιας διαβούλευσης, με τη συμμετοχή των μεταναστευτικών κοινοτήτων και της κοινωνίας των πολιτών.
- Το σύστημα αυτό θα οδηγήσει στην ελεύθερη και μακρόχρονη μετανάστευση όπως και την ουσιαστική ένταξη και ενεργή συμμετοχή των μεταναστών στην κοινωνία, εμπλουτίζοντας ακόμα περισσότερο τον πολυπολιτισμικό χαρακτήρα της Κύπρου.

- Θα παρέχει τη δυνατότητα στην αγορά εργασίας να λειτουργεί χωρίς τις στρεβλώσεις των διακρίσεων και του ρατσισμού, αξιοποιώντας τα προσόντα, τις δεξιότητες και τα ταλέντα όλων των εργαζόμενων.
- Η κατάργηση των διακριτικών θεσμών, η καταπολέμηση των ρατσιστικών πρακτικών και η προώθηση της ίσης μεταχείρισης των μεταναστών θα συμβάλει στην αλληλεγγύη και την κοινή πάλη της εργατικής τάξης.

8.1.1.2 Μέτρα που πρέπει να ληφθούν άμεσα

- Κατάργηση των νομικών και θεσμικών περιορισμών αναφορικά με την πρόσβαση στην αγορά εργασίας όπως και της διασύνδεσης της άδειας παραμονής και της άδειας απασχόλησης
- Πρόσβαση στα ωφελήματα του ΤΚΑ όπως και σε όλες τις κρατικές δομές και μηχανισμούς προστασίας
- Κατάργηση της άδειας λειτουργίας των ατζέντηδων στη σημερινή της μορφή
- Ανάπτυξη μιας αποτελεσματικής στρατηγικής ένταξης, στη βάση της ισότιμης ανταλλαγής, του αλληλοσεβασμού και της αναγνώρισης της διαφορετικότητας, μέσω δημόσιας διαβούλευσης και με τη συμμετοχή των μεταναστευτικών κοινοτήτων και της κοινωνίας των πολιτών
- Νομιμοποίηση των άτυπων μεταναστριών και μεταναστών
- Επικύρωση διεθνών και ευρωπαϊκών συμβάσεων και αποτελεσματική εφαρμογή τους για την προστασία των εργασιακών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων των μεταναστών (π.χ. Συμβάσεις της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας C189/2011 για την Οικιακή Εργασία και 190/2019 για καταπολέμηση της βίας και της παρενόχλησης στους χώρους εργασίας / Σύμβαση των ΗΕ 45/158 του 1990 για τα Δικαιώματα των Μεταναστών Εργατών και των Μελών των Οικογενειών τους / Άρση των επιφυλάξεων της Κύπρου στη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των μεταναστριών και της ενδοοικογενειακής βίας).

8.2 Άσυλο

Υπό τον μανδύα μιας "ολοκληρωμένης μεταναστευτικής πολιτικής", οι πολιτικές της Κυβέρνησης Αναστασιάδη στοχεύουν στον περιορισμό έως και τον τερματισμό του δικαιώματος στο άσυλο και την αποτροπή της έλευσης προσφύγων στην Κύπρο, είτε μέσω θάλασσας είτε διά ξηράς μέσω της Πράσινης Γραμμής. Τα μέτρα για επίτευξη των πιο πάνω στόχων, τα οποία είναι παράνομα και παραβιάζουν ασύστολα το προσφυγικό δίκαιο, είναι τα ακόλουθα:

- Αναχαιτίσεις, επαναπροωθήσεις και εγκατάσταση συρματοπλεγμάτων και ηλεκτρονικού συστήματος παρακολούθησης κατά μήκος ολόκληρης της Πράσινης Γραμμής

- Μαζικές κρατήσεις αιτητών ασύλου, ακόμα και ασυνόδευτων παιδιών, κάτω από απάνθρωπες συνθήκες σε κέντρα-στρατόπεδα συγκέντρωσης
- Εντατικοποίηση των απελάσεων σε "ασφαλείς" χώρες καταγωγής.

Σε αυτό το πλαίσιο, αντί να βρουν προστασία και στήριξη, οι αιτητές ασύλου υποβάλλονται σε απαράδεκτες συνθήκες διαβίωσης και απασχόλησης, με άδεια εργασίας μόνο για ανειδίκευτη εργασία, πολυδαίδαλες και διακριτικές διαδικασίες ασύλου, στασιμότητα της εξέτασης των αιτήσεών τους και ανεξήγητο κλείσιμο των φακέλων τους, με αλληπάλληλες παραβιάσεις των δικαιωμάτων τους. Με τον θεσμικό και κοινωνικό ρατσισμό, αυτές οι συνθήκες καθιστούν τους αιτητές ασύλου ιδιαίτερα ευάλωτους στη ρατσιστική βία, τον εκφοβισμό και την τρομοκρατία (π.χ. επιθέσεις κατά αιτητριών ασύλου από φρουρούς ασφαλείας των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, ρατσιστικές επιθέσεις και κατατρομοκράτηση στη Χλώρακα και αλλού, επιθέσεις εναντίον διανομένων φαγητού, απόρριψη από κοινοτάρχες και δημάρχους λειτουργίας κέντρων για ασυνόδευτα παιδιά, κ.λπ., κ.λπ.), την υπερεκμετάλλευση, την περιθωριοποίηση και τον αποκλεισμό.

Στην προσπάθεια να αντικρούσει την οξεία κριτική που δέχεται η Κυβέρνηση Αναστασιάδη στα ζητήματα της μετανάστευσης και του ασύλου, ο υπουργός Εσωτερικών αναπτύσσει ένα ρατσιστικό, εθνικιστικό και ακροδεξιό έως φασιστικό αφήγημα, παρμένο αυτούσιο από το νεοναζιστικό ΕΛΑΜ και άλλες εθνικιστικές και ακροδεξιές δυνάμεις, θρησκευτικούς ηγέτες, κ.ά., ενώ η πλειονότητα των ΜΜΕ προβάλλει χωρίς τεκμηρίωση και εντελώς άκριτα τις θέσεις αυτές. Σ' αυτό το αφήγημα, στο οποίο δεν διστάζει να επαναλαμβάνει συχνά-πυκνά διαστρεβλώσεις δεδομένων και στοιχείων, διασυνδέει τους μετανάστες και τους πρόσφυγες και τους δαιμονοποιεί μαζικά ως καθοδηγούμενους από την Τουρκία, για διασυνδέσεις με ισλαμικές τρομοκρατικές οργανώσεις, για την αύξηση της ανεργίας, της εγκληματικότητας και για όλα τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η Κύπρος. Στην προσπάθεια αυτή περιλαμβάνει μια συστηματική καμπάνια φήμωσης, διασυρμού και επιθέσεων εναντίον ΜΚΟ, ακτιβιστών και δικηγόρων που ασχολούνται με τη μετανάστευση και το άσυλο, κατά των διακρίσεων και του ρατσισμού και για την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

8.2.1 Οι θέσεις της Αριστεράς

Η Αριστερά επισημαίνει το γεγονός ότι ενόσω οι αιτίες του βίαιου ξεριζωμού των ανθρώπων από τις πατρίδες τους συνεχίζουν να υπάρχουν, οι άνθρωποι θα εξακολουθούν να αναζητούν προστασία αλλού, άσχετα από τις κακουχίες και τις αντιξοότητες που αντιμετωπίζουν στην πορεία ή στη χώρα όπου θα καταλήξουν. Θεωρώντας δε την παροχή προστασίας στους ανθρώπους που την έχουν ανάγκη ως πολιτική και ηθική υποχρέωσή της, η Αριστερά προτάσσει τα ακόλουθα:

- Τον τερματισμό των πολιτικών και μέτρων αναχαίτισης και αποτροπής της έλευσης προσφύγων, όπως και του περιορισμού και τερματισμού του δικαιώματος στο άσυλο
- Την κατάργηση των κέντρων-στρατοπέδων συγκέντρωσης
- Την αναθεώρηση των πολιτικών κράτησης και απέλασης

- Την ανάπτυξη μιας πολιτικής ασύλου που να διασφαλίζει την αποτελεσματική και δίκαιη εξέταση των αιτήσεων ασύλου, την ισότιμη μεταχείριση και την αποτελεσματική πρόσβαση των προσφύγων στα δικαιώματά τους.

8.3 Ευρωπαϊκή Ένωση και Άσυλο

Η Αριστερά χαιρετίζει την άμεση κινητοποίηση της ΕΕ που, με την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία και τον αναγκαστικό εκτοπισμό εκατομμυρίων ανθρώπων, ενεργοποίησε για πρώτη φορά την Οδηγία 2001/55/ΕΚ για παροχή προσωρινής προστασίας και άμεσης πρόσβασης στην εκπαίδευση, ιατρο-φαρμακευτική περίθαλψη, στέγαση και απασχόληση, και έθεσε σε άμεση δράση τον Μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας για παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας και τη χρηματοδότηση των χωρών-μελών που δέχονται Ουκρανούς πρόσφυγες.

Παράλληλα, η Αριστερά δεν μπορεί παρά να καταδικάσει για άλλη μια φορά τη συνέχιση των πολιτικών της ΕΕ που αφήνουν στην κρίση και το έλεος των χωρών-μελών την προστασία και στήριξη των προσφύγων άλλων τρίτων χωρών, ακόμα και αυτών που προσφυγοποιήθηκαν λόγω του πολέμου στην Ουκρανία, τις ρατσιστικές δηλαδή πολιτικές, την απόρριψη και την ωμή βία. Πολιτικές και βία που αποκαλύπτουν την υποκρισία της ΕΕ και των χωρών-μελών της και το πραγματικό προσωπείο της αλληλεγγύης τους. Μια αλληλεγγύη που στηρίζεται στον διαχωρισμό των προσφύγων που "αξίζουν να προστατευθούν" και αυτών που "δεν το αξίζουν", με άλλα λόγια αυτών της Αρίας φυλής και αυτών από τη Συρία, το Ιράκ, το Αφγανιστάν, τη Σομαλία, το Κόγκκο και άλλες εμπόλεμες περιοχές και καταπιεστικά καθεστώτα.

Για ακόμα μια φορά διαπιστώνεται ότι οι πολιτικές της ΕΕ κινούνται επικίνδυνα όλο και δεξιότερα, προς τέρψη και όφελος των ακροδεξιών και των νεοφασιστών, και με αιχμή του δόρατος την απώθηση και την αποτροπή. Τα μέτρα για επίτευξη αυτών των στόχων περιλαμβάνουν τείχη, συρματοπλέγματα και ηλεκτρονικά συστήματα παρακολούθησης των συνόρων, μέτρα δηλαδή που καταργούν την αρχή της ελεύθερης διακίνησης, τις συμφωνίες ντροπής με την Τουρκία και παρόμοια αυταρχικά καθεστώτα άλλων τρίτων χωρών, προς τις οποίες η ΕΕ ουσιαστικά πληρώνει υπέρογκα ποσά για αστυνόμευση, διωγμό μέχρι και βασανισμό των προσφύγων στα εδάφη τους και αποκλεισμό της πρόσβασής τους στην Ευρώπη.

Με τη FRONTEX (Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής) να λειτουργεί ως αρωγός των κρατικών Αρχών, περιλαμβανόμενων και αυτών της Κύπρου, στις παράνομες επαναπροωθήσεις και τη ρατσιστική μεταχείριση των προσφύγων και μεταναστών, η Ευρώπη-φρούριο και τα κράτη-μέλη της αρνούνται να αναλάβουν τις ευθύνες τους για τη δημιουργία και διατήρηση πολλών από τους πολέμους και τις συνθήκες που οδηγούν στην προσφυγοποίηση και τη μετανάστευση, απομακρυνόμενη όλο και περισσότερο από τις ίδιες τις αρχές και αξίες ίδρυσης και λειτουργίας της και παραβιάζοντας κατάφωρα το δικό της αλλά και το διεθνές δίκαιο.

Συμμορφούμενη με όλες τις πιο πάνω πολιτικές της ΕΕ, κι ενώ ταυτόχρονα συνεχίζει τη ρατσιστική της ρητορική, πολιτικές και μέτρα, η κυπριακή Κυβέρνηση δέχτηκε ήδη χιλιάδες

Ουκρανούς πρόσφυγες. Η Αριστερά, όμως, που δεν διακρίνει τους πρόσφυγες στη βάση καταγωγής και θρησκείας, θα συνεχίσει να δείχνει στην πράξη τη στήριξη και την αλληλεγγύη της στη βάση της ανθρωπιάς, της δικαιοσύνης και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

9. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

9.1 Εισαγωγή

Η περιβαλλοντική απειλή είναι ένα από τα πιο σημαντικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η ανθρωπότητα στη σύγχρονη εποχή.

Η καθοριστική αιτία της δεν είναι η ανθρώπινη ύπαρξη, όπως σκόπιμα αφήνεται να νοηθεί, αλλά ο καπιταλιστικός τρόπος παραγωγής, και ο οποίος είναι μη βιώσιμος, καθώς ο ανταγωνισμός για το κέρδος, που είναι η κινητήρια δύναμή του, οδηγεί σε απεριόριστη ποσοτική ανάπτυξη που είναι ασύμβατη με τις περιορισμένες ροές και κύκλους της ύλης και της ενέργειας.

Η παγκόσμια επικράτηση του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής τον 19ο αιώνα έχει επηρεάσει αρνητικά ολόκληρη τη βιόσφαιρα με αποτέλεσμα τη διατάραξη της οικολογικής ισορροπίας του πλανήτη. Σύμφωνα με πρόσφατες επιστημονικές μελέτες, οι βασικές συνέπειες αυτού του οικολογικού μετασχηματισμού είναι οι ακόλουθες:

- Αύξηση της μέσης θερμοκρασίας του πλανήτη λόγω της αύξησης της συγκέντρωσης του διοξειδίου του άνθρακα και άλλων αερίων θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα. Η αύξηση αυτή οφείλεται τόσο στη χρήση ορυκτών καυσίμων για την ενεργειακή τροφοδότηση της καπιταλιστικής παραγωγής και αναπαραγωγής όσο και στις εκπομπές που οφείλονται στον καπιταλιστικό τρόπο αγροτικής εκμετάλλευσης της γης.
- Μεγάλη μείωση της βιοποικιλότητας που οφείλεται κατά κύριο λόγο στη μετατροπή των δασικών οικοσυστημάτων σε περιοχές καπιταλιστικής αγροτικής παραγωγής ή σε τμήματα του ιστού των πόλεων. Αν αυτή η τάση έχει συνέχεια αναμένεται ότι μέσα στον 21ο αιώνα θα απειληθεί με εξαφάνιση το 30% του συνόλου των ειδών θηλαστικών, πουλιών και αμφιβίων.
- Διατάραξη του κύκλου του αζώτου και του φωσφόρου που μεταφέρονται με μεγάλους ρυθμούς από την ατμόσφαιρα στις υδάτινες μάζες λόγω της χρήσης τεράστιων ποσοτήτων λιπασμάτων στη γεωργία. Η μόλυνση των ωκεανών έχει οδηγήσει ακόμη και σε τοπικά ανοξικά επεισόδια (π.χ. στη Βαλτική Θάλασσα) κατά τα οποία η περιεκτικότητα της θάλασσας σε οξυγόνο μηδενίζεται πρόσκαιρα.
- Εκτός από τα παραπάνω, σε οριακά χαμηλό επίπεδο βρίσκεται η συγκέντρωση του στρατοσφαιρικού όζοντος και σε οριακά υψηλό ο βαθμός οξίνισης των ωκεανών.

Η περιβαλλοντική απειλή αναγνωρίζεται πια και από τον ίδιο το σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο καπιταλισμό που την έχει προκαλέσει και η αποτελεσματική και ουσιαστική διαχείριση του περιβαλλοντικού ζητήματος πρέπει να αντιμετωπιστεί ακόμα και μέσα στα πλαίσιά του.

Το WWF (World Wide Fund for Nature) δηλώνει ότι,

... στη θλιβερή πραγματικότητα της εντεινόμενης οικονομικής κρίσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η στυγνή εκμετάλλευση του φυσικού περιβάλλοντος θεωρείται από τα πληττόμενα κράτη-μέλη ως μια γρήγορη λύση, λύση για την ταχεία οικονομική ανάκαμψη. Μετά από δεκαετίες τεράστιων δαπανών σε ένα μη βιώσιμο, μη αιεφόρο οικονομικό και αναπτυξιακό μοντέλο, η πολιτική απάντηση της ΕΕ είναι ουσιαστικά μια συνταγή για μια πολύ πιο βαθιά και μακροπρόθεσμη περιβαλλοντική κρίση.

Τόσο στο γενικότερο επίπεδο της ΕΕ, αλλά ιδιαίτερα στο επίπεδο του κυπριακού κράτους, υπάρχει εμφανής προσπάθεια για αναστολή/παράκαμψη των περιορισμών που το ίδιο το περιβαλλοντικό κεκτημένο επιβάλλει για τις αναπτύξεις που προωθούνται. Είναι αμέτρητα τα παραδείγματα αναπτύξεων που επιβάλλονται με παράκαμψη διαδικασιών, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι άμεσες επιπτώσεις αλλά κυρίως χωρίς να υπολογίζονται οι συσσωρευτικές επιπτώσεις. Το κόστος για το περιβάλλον από την καπιταλιστική ανάπτυξη δεν λαμβάνεται υπόψη, ενώ πληθώρα μελετών παρουσιάζουν τους δείκτες να υποχωρούν τόσο για την ανθρώπινη ποιότητα ζωής όσο και για το περιβάλλον.

9.2 Για ένα πραγματικά οικολογικό μοντέλο ανάπτυξης

Λαμβάνοντας υπόψη τους κινδύνους της περιβαλλοντικής κρίσης, τα πιο κάτω μέτρα αποτελούν μέρος ενός αιεφόρου οικονομικού και αναπτυξιακού μοντέλου (βλ. και κεφάλαιο Οικονομία), με στόχο την περιβαλλοντική ανάκαμψη προς όφελος της ποιότητας της ανθρώπινης ζωής:

9.2.1 Δημοκρατική διαχείριση των φυσικών πόρων

Δημοκρατική διαχείριση των φυσικών πόρων με βάση τις πραγματικές ανθρώπινες ανάγκες και με σεβασμό της καλής λειτουργίας και της ικανότητας ανανέωσης των οικοσυστημάτων.

- Περιορισμός της ανεξέλεγκτης λατόμευσης, εξόρυξης υδρογονανθράκων, μεταλλευμάτων κ.λπ.
- Ποιότητα και διαχείριση των υδάτων. Προστασία και ανάπτυξη των δασών, προστασία οικοτόπων/Ακάμας. Αναβάθμιση υπηρεσιών περιβαλλοντικής προστασίας (αναδάσωση, πυρόσβεση, φροντίδα πανίδας και χλωρίδας, παραλίες).
- Κατάργηση της ιδιωτικής ιδιοκτησίας των φυσικών πόρων (εδάφη, νερό, δάση, άνεμος, ήλιος, γεωθερμία, θαλάσσιοι πόροι).
- Ανταλλαγή ιδιωτικών περιουσιών περιβαλλοντικής αξίας με κυβερνητικές περιουσίες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για γεωργικούς σκοπούς ή για εγκατάσταση ΑΠΕ.
- Αποτελεσματική διαχείριση των περιοχών Natura 2000. Αυστηρή προστασία από δραστηριότητες και αναπτυξιακά έργα που τις υποβαθμίζουν.
- Μακροπρόθεσμη κοινωνικοοικονομική πολιτική που να έχει ως στόχο τη βελτίωση των συνθηκών ζωής και εργασίας στην ύπαιθρο και, συνακόλουθα, τη συγκράτηση του πληθυσμού της.

- Ορθολογιστική πολεοδομική ανάπτυξη με βάση τις ανθρώπινες ανάγκες και όχι το κέρδος. Αστική μεταρρύθμιση για καταπολέμηση της αλόγιστης οικιστικής ανάπτυξης, της άτακτης αστικής εξάπλωσης και της κυκλοφοριακής συμφόρησης. Προώθηση αστικής γεωργίας, αποκατάσταση βιοτόπων στον αστικό ιστό, μαζικών συγκοινωνιών και χώρων αφιερωμένων στους πεζούς και στους ποδηλάτες.

9.2.2 Κοινή δράση Ε/κυπρίων και Τ/κυπρίων

Κοινή δράση Ε/κυπρίων και Τ/κυπρίων με δραστηριοποίηση τεχνικής επιτροπής για το περιβάλλον με κύριο στόχο, ανάμεσα σε άλλα, τη μετατροπή της σημερινής προσωρινής Πράσινης Γραμμής σε χώρο συνεργασίας, με τη δημιουργία πάρκων αναψυχής, πεζόδρομων, ποδηλατοδρόμων και κοινών έργων για ερευνητικούς σκοπούς σε σχέση με τη γεωργία και το περιβάλλον.

9.2.3 Αυστηρός έλεγχος ρύπανσης της θάλασσας και των ακτών

Αυστηρός έλεγχος ρύπανσης της θάλασσας και των ακτών - Προστασία Φυσικών Ακτών - Προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

9.2.4 Υδρογονάνθρακες της Ανατολικής Μεσογείου.

Πέραν της μη οικονομικής βιωσιμότητας, του κινδύνου πρόκλησης θερμού κλίματος και της πρόκλησης λανθασμένων εντυπώσεων στην Ε/Κ και Τ/Κ κοινή γνώμη, πιθανή εξόρυξη υδρογονανθράκων και μεταφορά τους αποτελεί σοβαρό κίνδυνο ρύπανσης για τη Μεσόγειο. Το πρόγραμμα έρευνας για φυσικό αέριο δεν έχει τίποτε να προσφέρει στον κυπριακό λαό και πρέπει να παγοποιηθεί.

9.2.5 Ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα.

Αυστηρός έλεγχος ατμοσφαιρικής ρύπανσης από τις βιομηχανίες και περιορισμός τους σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους, μακριά από κατοικημένες περιοχές.

9.2.6 Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας.

Η σημερινή πολιτική ανάπτυξης των ΑΠΕ βασίζεται αποκλειστικά στην ιδιωτική πρωτοβουλία που δημιουργεί μια άναρχη ανάπτυξη με στόχο μόνο το κέρδος. Η κοινωνικοποίηση του ενεργειακού τομέα θα προωθούσε τη γρήγορη μετάβαση προς ένα ανανεώσιμο, αποκεντρωμένο και αποτελεσματικό σύστημα, σύμφωνα με τις οικολογικές και κοινωνικές επιταγές.

9.2.7 Προώθηση οικολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας

- Προστασία ζώων. Εξάλειψη της παράνομης παγίδευσης και θανάτωσης πουλιών.
- Προώθηση της διατροφικής κυριαρχίας (εξισορρόπηση γεωργίας/κτηνοτροφίας/διατροφής) και της προστασίας της βιοποικιλότητας με μια αγροτική μεταρρύθμιση. Μετάβαση προς μια γεωργία τοπικής εμβέλειας, εγγύτητας, αναγνωρισμένου δημοσίου συμφέροντος, χωρίς μεταλλαγμένα και χωρίς εντομοκτόνα.
- Έλεγχος της βιομηχανικής κτηνοτροφίας.

9.2.8 Κοινωνικοποίηση των δημόσιων μεταφορών

Κοινωνικοποίηση των δημόσιων μεταφορών για παροχή καλύτερης δυνατής συγκοινωνιακής εξυπηρέτησης με στόχο:

- τον σχεδιασμό ενός επιτυχημένου "αιιφόρου μοντέλου" αστικών μετακινήσεων με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος και της ανθρώπινης ποιότητας ζωής.
- την προσβασιμότητα για ομάδες με χαμηλό εισόδημα, της παροχής δημόσιων μεταφορών σε περιοχές όπου ζουν πληθυσμοί με χαμηλό εισόδημα, της παροχής ασφαλών και υψηλής ποιότητας υποδομών για αυτούς τους χρήστες αλλά και για όλες τις ομάδες πληθυσμού.

Τέλος, για ένα πραγματικά οικολογικό μοντέλο ανάπτυξης, που θα βάζει μπροστά τις πραγματικές ανάγκες των ανθρώπων και όχι το κέρδος, χρειάζεται η οργάνωση μαζικών κοινωνικών αγώνων με ενεργή συμμετοχή όλων των πολιτών.

10. ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

10.1 Εισαγωγή

Η Κύπρος με την ανεξαρτησία και ανακήρυξη της σε Δημοκρατία το '60 υιοθέτησε την κληρονομιά που της άφησε η αγγλική αποικιοκρατική διοίκηση που διήρκεσε για σχεδόν 80 χρόνια. Η Αγγλοκρατία, σε σύγκριση με την προηγούμενη περίοδο τριών αιώνων Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, ήταν ένα άλμα προς τα μπρός σε όλους τους τομείς της πολιτικής, κοινωνικής και οικονομικής ζωής του τόπου παρά τους περιορισμούς και την εκμετάλλευση από το αποικιοκρατικό ιδιοκτησιακό καθεστώς.

Η διαδοχή της αγγλικής διοίκησης από την Εθναρχία και την ΕΟΚΑ είχε ως φυσιολογική συνέπεια να στερηθεί η μετααποικιακή Κύπρος ενός νέου άλματος προς τα εμπρός, δέσμια των στρεβλώσεων που παρήγαγαν οι ανορθολογισμοί της Εκκλησίας, οι αδυναμίες και ελλείμματα των ανθρώπων της ΕΟΚΑ που κατέλαβαν τα υπουργεία και τις νευραλγικές θέσεις του κρατικού μηχανισμού που κληροδοτήθηκε από την Αγγλοκρατία.

Μετά τις δικοινοτικές ταραχές του '63, και την αποχώρηση των Τουρκοκυπρίων από την συνδιαχείριση της Δημοκρατίας, έχουμε την μονοπώλησή της από τους Ελληνοκύπριους και ταυτόχρονα τους περιορισμούς και τα ελλείμματα που κουβαλούσαν οι ηγέτες της. Ουσιαστικά εγκαθιδρύεται με βάση και "το δίκαιο της ανάγκης" μια βοναπαρτιστικού τύπου Δημοκρατία με αυταρχικά χαρακτηριστικά που διαχέονται και σε όλη την κρατική μηχανή και στον τρόπο δημόσιας διοίκησης.

Την ίδια περίοδο η αστική τάξη της Κύπρου, με καθυστέρηση αιώνων από αυτήν της Ευρώπης, αδυνατούσε να παίξει ένα ανεξάρτητο ρόλο από το εθναρχικό κατεστημένο και να σπρώξει στην ολοκλήρωση αστικοδημοκρατικών μεταρρυθμίσεων.

Ο διαχωρισμός Εκκλησίας και Κράτους, το κτίσιμο κράτους δικαίου και διαφάνειας, η μεταρρύθμιση στην Παιδεία, ο εκσυγχρονισμός της Δικαιοσύνης κ.ά. είναι καθήκοντα που είτε δεν ολοκληρώθηκαν μέχρι και σήμερα είτε έγιναν κάποια δειλά βήματα, μετά και από την πίεση που ασκούσε το εργατικό κίνημα και γενικά η κοινωνία. Χαρακτηριστικά να αναφερθεί ότι μέχρι και τον πόλεμο του '74 οι υπηρεσίες του κράτους και του ευρύτερου δημόσιου τομέα λειτούργησαν ως φέουδα της Εθναρχίας και των πρώην αξιωματούχων της ΕΟΚΑ και στελεχώνονταν από ανθρώπους αποκλειστικά από τις τάξεις της Δεξιάς.

Η δημόσια διοίκηση, και γενικά ο δημόσιος βίος, αναπαράγει όλες τις παθογένειες που είδαμε να αναπτύσσονται την πρώτη περίοδο της ανεξαρτησίας, και πολλές να παγιώνονται ως αποτέλεσμα της μονοπώλησης της εξουσίας από την ελίτ των Ελληνοκυπρίων, και των εξουσιών που τους έδινε το "δίκαιο της ανάγκης" που επιβλήθηκε μετά το '64.

Η διαφθορά, το ρουσφέτι και η διαπλοκή, πλατιά σε όλο το φάσμα της δημόσιας διοίκησης, έχει εμπεδωθεί σαν θεσμός. Η γραφειοκρατία επίσης και η ευθυνοφοβία μαζί με την απουσία πρωτοβουλιών αποτελεί τον κανόνα στη διεκπεραίωση των εργασιών στις

υπηρεσίες του κράτους. Ο διαχωρισμός της Εκκλησίας από το Κράτος παραμένει ακόμα ανεκπλήρωτος. Η Παιδεία παραμένει ακόμα δέσμια αναχρονιστικών αντιλήψεων, με τον εκάστοτε υπουργό να εξακολουθεί να τυγχάνει της έγκρισης του αρχιεπισκόπου. Η αδιαφάνεια στις αποφάσεις και στα έργα που δρομολογεί και υλοποιεί το κάθε υπουργείο είναι το κυρίαρχο στοιχείο και λειτουργεί σαν προστατευτική ασπίδα στη διαπλοκή, την κακοδιαχείριση και τη σπατάλη.

10.2 Το όραμα της Αριστεράς

Η Αριστερά καλείται να δώσει το δικό της όραμα σε σχέση με τη δημόσια διοίκηση. Με μέτρα που οδηγούν στον εκδημοκρατισμό και στην απαλλαγή της από τις στρεβλώσεις του παρελθόντος και την καθιστούν αποτελεσματικό όργανο στην υπηρεσία του κοινωνικού συνόλου.

Τέτοια μέτρα περιλαμβάνουν:

- Κατάργηση του νόμου για το "δίκαιο της ανάγκης", έτσι που να καταργεί τις υπερέξουσες και υπερπρονόμια που έχει περιβληθεί ο πρόεδρος του κράτους,
- Άμεσος και πλήρης διαχωρισμός της Εκκλησίας από το Κράτος.
- Οι ανεξάρτητες Αρχές (όπως της Κεντρικής Τράπεζας, Γενικής Εισαγγελίας, Ανώτατο Δικαστήριο, ΕΔΥ, ΕΕΥ, οι αρχηγοί των σωμάτων ασφαλείας κ.λπ.) να διορίζονται από τον πρόεδρο μέσα από διαφανείς διαδικασίες και ο διορισμός τους να εγκρίνεται από το Κοινοβούλιο.
- Ο διορισμός των Διοικητικών Συμβουλίων των ημικρατικών οργανισμών να εγκρίνεται από τους ίδιους τους εργαζόμενους, οι οποίοι να έχουν ουσιαστική συμμετοχή σε αυτά με εκλογή αντιπροσώπων τους.
- Επιτροπές Ελέγχου σε κάθε υπηρεσία της δημόσιας διοίκησης, που να εκλέγονται από τους ίδιους τους εργαζόμενους και θα συνεργάζονται με τις εκάστοτε ελεγκτικές υπηρεσίες.
- Εφαρμογή της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης από το Κράτος και τις δημόσιες υπηρεσίες, με πλήρη πρόσβαση στα δεδομένα από κάθε ενδιαφερόμενο, ώστε να μειωθεί η γραφειοκρατία και να κτυπηθεί η αδιαφάνεια. Αξιοποίηση του χρόνου που αντικειμενικά θα εξοικονομηθεί για ποιοτική αναβάθμιση των υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση των πολιτών.
- Εισαγωγή του θεσμού των ενόρκων δικαστών για την απονομή δικαιοσύνης και να μην αφήνεται στην "αμεροληψία" του ενός ή τριών δικαστών.
- Αυστηρή τήρηση της νομοθετικής ρύθμισης πλαισίου λειτουργίας των ΜΜΕ, με πλήρη διαφάνεια σε ό,τι αφορά στο ιδιοκτησιακό τους καθεστώς και στα οικονομικά τους.
- Εφαρμογή αποτελεσματικού Πόθεν Έσχες, που να καλύπτει και συγγενείς πρώτου βαθμού, για όλα τα μέλη της εκτελεστικής, νομοθετικής και δικαστικής εξουσίας,

όλους τους αξιωματούχους των υπηρεσιών του Δημοσίου και όσους διαχειρίζονται δημόσιο χρήμα.

- Δήμευση της περιουσίας πρώην και νυν πολιτειακών αξιωματούχων και δημόσιων λειτουργών οι οποίοι καταδικάζονται για αδικήματα διαφθοράς, φοροδιαφυγής, απάτης και διασπάθισης δημόσιου χρήματος.
- Η Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι ο ίσως ο μόνος θεσμός της Δημοκρατίας όπου δυνητικά ο πολίτης μπορεί να έχει ουσιαστική συμμετοχή πέρα από την ψήφο του. Τούτο επιβάλλει να αποκτήσει οικονομική αυτοτέλεια και να γίνουν οι δήμοι πραγματικοί φορείς αυτοδιοίκησης μέσω μεταφοράς εξουσιών και αρμοδιοτήτων από το κεντρικό κράτος.
 - Η όποια μεταρρύθμιση δεν πρέπει να εστιάζει στον αριθμό των δήμων αλλά στην ουσία των αναγκών που έχει να εξυπηρετήσει. Εκεί όπου υπάρχουν κοινά προβλήματα σε όμορες κοινότητες, να διερευνηθεί η συμπλεγματοποίησή τους και η μετατροπή τους σε δήμο, έστω και αν έτσι αυξηθεί ο αριθμός των δήμων.
 - Θα πρέπει να θεσμοθετηθεί η λειτουργία κοινοτικών και ενοριακών συνελεύσεων που θα συγκαλούνται τουλάχιστον κάθε χρόνο ή όποτε καταστεί αναγκαίο για πλατιά συμμετοχή των δημοτών στην προώθηση των προβλημάτων, και για έγκριση/υιοθέτηση των αποφάσεων των δημοτικών συμβουλίων.

11. ΕΥΡΩΠΗ και ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ

11.1 Εισαγωγή

Η κρίση της πανδημίας όπως και η οικονομική κρίση είναι αδύνατο να αντιμετωπιστούν εθνικά και ακόμα λιγότερο σε ανταγωνισμό των κρατών μεταξύ τους. Αυτή η αλήθεια υπογραμμίζεται με τον πιο εμφαντικό τρόπο και από τις πρόσφατες εξελίξεις στην ΕΕ, όπου για πρώτη φορά στην Ιστορία της τα κράτη-μέλη αποφάσισαν να αντιμετωπίσουν συντονισμένα την πανδημία και τις οικονομικές της επιπτώσεις.

Με το ξεκίνημα της πανδημίας οι στρατηγοί του κεφαλαίου είχαν να αντιμετωπίσουν την επιβράδυνση της βιομηχανικής παραγωγής, του εμπορίου, του τουρισμού, την ίδια στιγμή που η ενίσχυση του τομέα της Υγείας που για δεκαετίες υποχρηματοδοτήθηκε αποκτούσε άμεση προτεραιότητα.

Η αρχική αποσπασματική αντίδραση των κρατών-μελών, που έκλεισαν σύνορα και μπήκαν σε μια κούρσα ανταγωνισμού για την εξασφάλιση του αναγκαίου υγειονομικού υλικού, δυσκόλευε ακόμα περισσότερο την κατάσταση και έβαζε σε κίνδυνο την ίδια την ενότητα της ΕΕ.

Κάτω από τα βάρος των εξελίξεων η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα προχώρησε στο πιο μεγάλο πρόγραμμα ενίσχυσης των κρατών-μελών μέσω δανεισμού και σε χαλαρώσεις που αφορούσαν το δημοσιονομικό έλλειμμα και χρέος, που θα επέτρεπαν την άμεση αντιμετώπιση της κατάστασης. Ο κίνδυνος όμως ήταν η τεράστια πίεση που θα έμπαινε πάνω στα κράτη από τον επόμενο κιόλας χρόνο, όταν θα ήταν υποχρεωμένα να ξεκινήσουν την αποπληρωμή των δανείων.

Τελικά αυτό που πριν την πανδημία ήταν αδιανόητο, ακόμα και με την κρίση που υπάρχει από το 2008, έγινε πραγματικότητα με τη δημιουργία ενός Ταμείου Ανάκαμψης που αυτή τη στιγμή ανέρχεται στα 800 δισ. ευρώ. Εκείνο που αποτέλεσε ρήξη με όλες τις πολιτικές που η ΕΕ ακολουθούσε μέχρι εκείνη τη στιγμή, ήταν κύρια το γεγονός ότι οι πόροι του ταμείου δεν θα προέρχονταν από συνεισφορές των κρατών-μελών στον προϋπολογισμό της ΕΕ, αλλά θα αντλούνταν μέσω κοινής έκδοσης χρέους (Ευρωομόλογου).

Η δημιουργία του Ταμείου Ανάκαμψης και οι επιχορηγήσεις που αυτό εξασφαλίζει σε κράτη και επιχειρήσεις, είναι η πιο τρανή παραδοχή από τα επιτελεία της ΕΕ ότι η κρίση στην οποία και η πανδημία συντέλεσε, δεν μπορούσε να αντιμετωπιστεί, όχι μόνο κάτω από τους παλιούς κανόνες και συνθήκες λειτουργίας της ΕΕ, αλλά ούτε καν μέσα στα πλαίσια της ελεύθερης αγοράς, του "ιερού" ελεύθερου ανταγωνισμού μεταξύ των κρατών. Αν κάτι απέδειξε η πανδημία είναι ότι τα κράτη δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν τέτοιου μεγέθους κρίσεις ξεχωριστά. Η Δεξιά και το κεφάλαιο έκαναν τα ανέλπιστα, κινούμενοι έξω από κάθε αρχή της ελεύθερης αγοράς, προχωρώντας σε μια συλλογική ανάληψη του βάρους του χρέους. Αυτό μπορεί όμως να είναι μόνο προσωρινό, όπως προειδοποιούν ειδικά τα γερμανικά επιτελεία. Η Αριστερά θα αγωνιστεί για τη συνέχιση αυτής της πορείας.

11.2 Η Ευρωπαϊκή πολιτική της Αριστεράς

Είναι επιτακτική η ανάγκη για δημιουργία ευρωπαϊκού μετώπου της Αριστεράς, προς την οποία και η κυπριακή Αριστερά θα συμβάλει συμμετέχοντας πλήρως στους κοινούς αγώνες.

Οι στρατηγοί του κεφαλαίου της ΕΕ αναζήτησαν λύσεις μέσα από "σοσιαλιστικά μέτρα" για την αντιμετώπιση της κατάστασης. Η Αριστερά αγκαλιάζει αυτή την πραγματικότητα, αλλά αναδεικνύει τις αδυναμίες της και προτείνει τροποποιήσεις που να κάνουν αποτελεσματική αυτή την πολιτική. Είναι απαραίτητη η ανάληψη των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων από το Δημόσιο, μετατρέποντάς τα από οργανισμούς που έχουν κίνητρο το κέρδος σε κοινωνικούς θεσμούς με κίνητρο την ανταπόκριση στις πραγματικές ανάγκες της κοινωνίας. Αντιστέκεται στον ανταγωνισμό και αγωνίζεται για τη συνεργασία ανάμεσα στα κράτη της Ευρώπης, και προχωρεί σε εισηγήσεις για συνολικό ευρωπαϊκό σχεδιασμό της οικονομίας, για επενδύσεις με ισορροπημένη ανάπτυξη της βιομηχανίας, του τουρισμού, της γεωργικής παραγωγής κ.λπ.

Αυτό που πρέπει άμεσα να απαιτήσει η Αριστερά της Ευρώπης είναι:

- Μονιμοποίηση του Ταμείου Ανάκαμψης, με σημαντική αύξηση του ποσού που θα έχει να διαχειριστεί, το οποίο σήμερα είναι πολύ μικρό σε σχέση με τις ανάγκες των καιρών.
- Μη συμπερίληψη δανείων στη στήριξη από το Ταμείο, διότι υπονομεύει τη δυνατότητα των αδύνατων οικονομιών να το αξιοποιήσουν αποτελεσματικά.
- Αύξηση του μεριδίου του μεγάλου κεφαλαίου στις φορολογίες για στήριξη του Ταμείου.
- Καθορισμό συγκεκριμένων όρων σε όσες επιχειρήσεις θα επωφελούνται από το Ταμείο, ώστε να προστατεύονται οι εργαζόμενοι σε αυτές. Τέτοιοι όροι είναι η απαγόρευση των απολύσεων όπως και η επιβολή ορίου κατώτατων μισθών ώστε να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της σύγχρονης ζωής.
- Καθορισμός μηχανισμών ελέγχου στο πώς θα διανέμονται τα ποσά στις διάφορες χώρες.
- Μονιμοποίηση της κοινής, κεντρικής αντιμετώπισης των οικονομικών ζητημάτων με τη μεταφορά πλεονασμάτων για επενδύσεις από τις πλεονασματικές στις ελλειμματικές περιοχές.
- Απαλλοτρίωση των στρατηγικής σημασίας χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και μετατροπή τους σε ευρωπαϊκά που θα ικανοποιούν τις ανάγκες της κοινωνίας.
- Ομοσπονδοποίηση της ΕΕ, με κεντρικό σχεδιασμό κομβικών επενδύσεων πανευρωπαϊκού χαρακτήρα και συμφέροντος.

Αυτά τα μέτρα δεν μετατρέπουν την Ευρώπη σε σοσιαλιστική κοινωνία. Θα είναι όμως ένα τεράστιο βήμα για τη βελτίωση της θέσης των εργαζομένων και της κατανόησης της

πορείας που πρέπει να ακολουθήσει η σημερινή κοινωνία. Η Κύπρος δεν έχει από μόνη της ούτε τις δυνάμεις ούτε τις δυνατότητες να προχωρήσει στη σοσιαλιστική αλλαγή, αλλά πρέπει να προετοιμάζεται για το δικό της ρόλο σ' αυτό τον αγώνα, να συμμετέχει πλήρως στους αγώνες της ευρωπαϊκής Αριστεράς και να επιδιώξει τη διαμόρφωση ενός προγράμματος πανευρωπαϊκών πολιτικών για κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές αλλαγές που να οδηγούν και σε σύσφιξη των δεσμών ανάμεσα στους λαούς της Ευρώπης και στη δημιουργία κοινού ευρωπαϊκού οράματος για μια σοσιαλιστική Ευρώπη.